

Učeničke zadruge u vrijeme pandemije Covid-19: Primjer dvije učeničke zadruge Krapinsko-zagorske županije

---

Havelka, Lucija

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:598721>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-10**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education -
Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Lucija Havelka

UČENIČKE ZADRUGE U VRIJEME PANDEMIJE
COVID- 19: PRIMJER DVIJE UČENIČKE ZADRUGE
KRAPINSKO- ZAGORSKE ŽUPANIJE

Diplomski rad

Čakovec, srpanj 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Lucija Havelka

UČENIČKE ZADRUGE U VRIJEME PANDEMIJE
COVID- 19: PRIMJER DVIJE UČENIČKE ZADRUGE
KRAPINSKO- ZAGORSKE ŽUPANIJE

Diplomski rad

Mentor:

Dr.sc. Hrvoje Šlezak

Čakovec, srpanj 2022.

SAŽETAK

Zadruga se definira kao organizacija djece u školi putem koje se u školu i u proces odgoja uvodi opći proizvodni rad. Zamišljena je, a kasnije u praksi ostvarena kao metodički oblik poduzetničkog odgoja i obrazovanja mladih. Učeničko je zadrugarstvo oblik izvannastavnog rada s učenicima u svijetu, a u Hrvatskoj ima dugu i bogatu tradiciju. Slobodne se aktivnosti kao izvannastavni oblici rada u hrvatskom školstvu prvi put pojavljuju pedesetih godina 20. stoljeća. Cilj istraživanja bio je ispitati u kolikoj mjeri je pandemija Covid-19 utjecala na segmente učeničke zadruge kao što su interes učenika, odlazak na smotre i sajmove, na prihode od prodaje proizvoda te nabavci sirovina, materijala i drugih potrepština u zadruzi. Istraživanje je provedeno pomoću online anketnog upitnika u kojem je sudjelovalo 11 voditelja zadruge/ voditelja sekcije iz 2 učeničke zadruge (Učenička zadruga „Srčke“ i „Radobojski Guci i Trpuci“). Kroz sedamnaest tvrdnji, voditelji učeničkih zadruge „Srčke“ i „Radobojski Guci i Trpuci“ potvrdili su pretpostavke da je pandemija Covid-19 negativno utjecala na rad cjelokupne zadruge. Također su se potvrdile ili djelomično potvrdile hipoteze koje su željele ispitati utjecaj pandemije na interes učenika u zadruzi, organizaciju radionica s učenicima, sajmove, izložbe i ostala događanja na kojima su zadruge izlagale odnosno prodavale svoje proizvode te prihode od prodaje proizvoda. Nažalost pandemija Covid-19 negativno je utjecala na većinu sastavnica koje obilježavaju rad učeničke zadruge, no svakako je istaknula i nekoliko pozitivnih strana kao što su odlike učeničke zadruge kroz požrtvornost, solidarnost i moralnost zadrugara.

Ključne riječi: učenička zadruga, pandemija Covid-19, izvannastavna aktivnost

SUMMARY

The cooperative is defined as the organization of children in the school through which general production work is introduced into the school and into the process of education. It was conceived, and later realized in practice as a methodological form of entrepreneurial education and youth education. Student cooperatives are a form of extracurricular work with students around the world, and in Croatia, it has a long and rich tradition. Free activities as extracurricular forms of work in Croatian education first appeared in the 1950s. The aim of the study was to examine the extent to which the Covid-19 pandemic negatively affected segments of the student cooperative such as student interest, attendance at fairs and fairs, revenues from product sales and procurement of raw materials and other necessities in the cooperative. The research was conducted using an online questionnaire in which 11 cooperative leaders / section leaders from two student cooperatives participated (Student Cooperative "Srčke" and "Radobojski Guci i Trpuci"). Through seventeen claims, the leaders of the student cooperatives "Srčke" and "Radobojski Guci i Trpuci" confirmed the assumptions that the Covid-19 pandemic had a negative impact on the work of the entire cooperative. They also confirmed or partially confirmed hypotheses that wanted to examine the impact of the pandemic on student interest in the cooperative, organizing workshops with students, fairs, exhibitions and other events where cooperatives exhibited or sold their products and revenue from product sales. Unfortunately, the Covid-19 pandemic negatively affected most of the components that characterize the work of the student union, but it certainly highlighted several positive aspects such as the characteristics of the student union through the dedication, solidarity and morality of the cooperative

Keywords: student cooperative, pandemic Covid-19, extracurricular activity

Contents

1. UVOD.....	1
2. POJAM, CILJEVI I ZADAĆE UČENIČKE ZADRUGE	2
3. OSNIVANJE UČENIČKE ZADRUGE	5
3.1. ORGANIZACIJA I USTROJ UČENIČKE ZADRUGE	6
4. UČENIČKO ZADRUGARSTVO U EUROPI I SVIJETU	10
5. HRVATSKA UDRUGA UČENIČKIH ZADRUGA	14
5.1. ČLANSTVO, PRAVA I OBVEZE ČLANICA.....	17
5.2. TIJELA HRVATSKE UDRUGE UČENIČKOG ZADRUGARSTVA	18
5.2.1. Skupština	18
5.2.2. Upravni odbor Skupštine.....	19
5.2.3. Nadzorni odbor Skupštine.....	20
6. SMOTRE UČENIČKOG ZADRUGARSTVA.....	21
6.1. DRŽAVNE SMOTRE	21
6.2. ŽUPANIJSKE I MEĐUŽUPANIJSKE SMOTRE.....	23
9. ISTRAŽIVANJE	24
9.1 CILJ ISTRAŽIVANJA.....	24
9.2. UZORAK ISTRAŽIVANJA	24
9. 3. INSTRUMENT ISTRAŽIVANJA	25
9.4. OBRADA PODATAKA.....	25
9.5. UČENIČKE ZADRUGE „SRČEKE“ I „RADOBOJSKI GUCI I TRPUCI“	26
9.5.1 UZ „SRČEKE“, OŠ MARIJA BISTRICA.....	27
9.5.2. UZ "RADOBOJSKI GUCI I TRPUCI" OŠ SIDE KOŠUTIĆ RADOBOJ.....	30
10. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	35
11. RASPRAVA	46
12. ZAKLJUČAK	48
LITERATURA.....	50
PRILOZI	52

Popis slika	56
Popis tablica	58
IZJAVA.....	59

1. UVOD

Zadruga je dragovoljno, otvoreno, te samostalno i neovisno društvo kojim upravljaju njezini članovi, a svojim radom i aktivnostima, koje se temelje na zajedništvu i uzajamnoj pomoći, ostvaruju, unapređuju i zaštićuju svoje pojedinačne i zajedničke interese (gospodarske, ekonomske, socijalne, obrazovne, kulturne i druge) i ostvaruju ciljeve zbog kojih je zadruga i osnovana (Zakon o zadrugama, članak 1., Narodne novine 34/11, 125/13, 76/14).

Zadruga se temelji na zadružnim vrednotama, a to su: samopomoć, odgovornost, demokratičnost, ravnopravnost, pravičnost i solidarnost; te moralnim vrednotama poštenja, otvorenosti, društvene odgovornosti i skrbi za druge (Zakon o zadrugama članak 2. stavak 1., Narodne novine 34/11, 125/13, 76/14).

Zadruge su okarakterizirane kao poseban oblik poduzetništva, različit od trgovačkih društava. U zadrugama odluke donose svi njeni članovi na osnovi demokratskog upravljanja i poslovne suradnje, dok u trgovačkim društvima odlučuju samo njeni većinski vlasnici (Katić, 2018).

Zadruga se definira kao organizacija djece u školi putem koje se u školu i u proces odgoja uvodi opći proizvodni rad. Zamišljena je, a kasnije u praksi ostvarena kao metodički oblik poduzetničkog odgoja i obrazovanja mladih. Učeničko je zadrugarstvo oblik izvannastavnog rada s učenicima u svijetu, a u Hrvatskoj ima dugu i bogatu tradiciju. Slobodne se aktivnosti kao izvannastavni oblici rada u hrvatskom školstvu prvi put pojavljuju pedesetih godina 20. stoljeća (Babić i Šitum, 2013).

U početku se učeničko zadrugarstvo baziralo na štedno-kreditnim i sakupljačko-humanitarnim aktivnostima bez ocjenjivanja, u kojima je naglašena neformalna dobrovoljna suradnja učenika i nastavnika u realizaciji ciljeva. Kasnije učeničko zadrugarstvo u Hrvatskoj dobiva i proizvodnu komponentu kao što je proizvodnja voćnih sadnica i loznih crijepova. Takve prve zadruge vezane su uz mala ogledna školska gospodarstva i uz školske vrtove (Jagodić, 2012).

Kroz učeničko zadrugarstvo kao temu ovog rada, želim istaknuti važnost odgoja koji se događa u nastavi, odnosno izvannastavnim aktivnostima na primjeru dvije učeničke zadruge s područja Krapinsko-zagorske županije. Naglasak je stavljen na uočavanje pozitivnih ili negativnih promjena u samom radu zadruge uslijed pojave pandemije Covid-19.

2. POJAM, CILJEVI I ZADAĆE UČENIČKE ZADRUGE

Učenička zadruga (engl. School cooperative, njem. Schulkooperative = Schülerische Genossenschaft) je jedan od prvih oblika tzv. alternativne škole nastala kao širok i raznovrstan pokret krajem 19. i početkom 20. stoljeća (Babić i Šitum, 2013).

Neki oblici udruživanja učenika na temelju kojih su nastale današnje učeničke zadruge u Hrvatskoj se u početku pojavljuju kao neproizvodne udruge za štednju, humanitarnu pomoć ili nabavu udžbenika, a kasnije školski vrtovi ili poljoprivredna gospodarstva (Vrančić, 2013).

Nacionalni okvirni kurikulum (2011) navodi temu Poduzetništvo kao međupredmetnu temu koja se u hrvatskim osnovnim školama provodi na različite načine: kao ugradnja u pojedinim predmetima, dodatnom nastavom i izvannastavnim aktivnostima izvanškolskim projektima i radionicama. Najzastupljenija je ipak praktičnom nastavom, u učeničkim zadrugama (Posavec, 2017).

Prema općoj definiciji učeničke zadruge su oblici izvannastavnih aktivnosti. Učenici se u njih uključuju prema vlastitom interesu i izboru. Izvannastavne aktivnosti su znatno fleksibilnije organizirane u odnosu na nastavu: učenici se u njih uključuju slobodno prema vlastitom izboru, zajedno s nastavnikom-voditeljem donose program rada, organizacija je znatno fleksibilnija, nema klasičnog brojčanog ocjenjivanja (Bučar, 2008).

Danas učeničke zadruge djeluju u osnovnim, srednjim školama i ustanovama za djecu s posebnim potrebama. Učenici, uz mentorstvo učitelja i suradnju vanjskog suradnika, stječu i primjenjuju znanja, sposobnosti i vještine neposredno sudjelujući u pripremi, organizaciji i izvedbi programa (od ideje do plasmana proizvoda), vrednovanju rada te raspodjeli eventualne dobiti, primjereno dobi i zrelosti. Program učeničkog zadrugarstva pokriva široku lepezu sekcija koje obuhvaćaju proizvodnju hrane, što poljoprivredne, a što biotehnoške, zatim cvjećarske sekcije, sekcije namijenjene skrbi o okolišu, sekcije proizvodnih i uslužnih obrta te mnoštvo kreativnih sekcija kao što su izrada suvenira, nakita i dr. (Posavec, 2016).

Temeljni cilj učeničkih zadruga je proizvodnja i stvaranje nove vrijednosti realizirane kroz uobičajene proizvodne etape:

- planiranje i pripremanje
- proizvodnja,
- tržišno potvrđivanje,
- stvaranje i raspodjela dohotka

U navedenom cilju dominantna nije ekonomska dobit, ona je samo odgojno sredstvo. No i pored toga što ekonomska dobit nije dominantna, ona mora biti ostvarena jer se na gubitcima i lošem poslovanju ne može dobro odgajati (Bučar, 2008).

Kao temeljnu zadaću učeničkog zadrugarstva u školama valja naglasiti promicanje ljubavi prema domovini i zavičaju, što se ogleda u vrijednostima kao što su: oduševljenje prirodom i prirodnim pojavama, znatiželja, želja za zaštitom i očuvanjem kulturne i prirodne baštine, zaštita životinjskog i biljnog svijeta, ekološka svijest, osjećaj za duhovnu stranu života, ponos zavičajem i domovinom. Navodeći ove vrijednosne sastavnice, nikako se ne smije izostaviti neophodno poznavanje vlastite okoline i zavičaja, jer svijet globalnih medija nameće nove zajedničke vrijednosti (Rakocija, 2015).

Kako tvrdi Petrović (2008) učenička zadruga je pedagoški projekt za učinkovitije pripremanje učenika za rad i život. Radom u zadruzi učenici se socijaliziraju, stječu kompetencije i razvijaju poduzetnički duh te učinkovito pripremaju za nastavka obrazovanja kao i budući rad. Ipak, razna njihovih aktivnosti i razvijenost kurikuluma može varirati pa stoga i njihova pedagoška učinkovitost.

Na školskoj razini, učeničke zadruge povezuju većinu nastavnih predmeta s radom u učeničkim zadrugama. Takav oblik rada omogućuje kvalitetnije ostvarenje godišnjeg plana i programa rada škole. Kroz učeničku zadrugu moguće je na teorijskoj i praktičnoj razini usvojiti temeljne ekonomske kategorije planiranja, programiranja, pripremanja, proizvodnje, menadžmenta, dizajna, tržišta, konkurencije, dohotka te ostvariti suradnju s gospodarskim tvrtkama, stručnim i znanstvenim institucijama. Uvažavajući posebnosti sekcija koje su sastavni dio učeničke zadruge, moguće je kroz njih ostvariti etnološki i ekološki odgoj te zadovoljiti različite individualne interese i potrebe.

Također valja naglasiti kako je radom u učeničkoj zadruzi moguće ostvariti i psihoterapijsku pomoć, koristeći rad kao sredstvo odgoja. Naposljetku, učeničke su zadruge mjesta u sveukupnoj organizaciji škole koja mogu biti u funkciji profesionalnog informiranja i usmjeravanja (Babić i Račić 2013).

Osim navedenih dobrobiti, učenička zadruga uvelike ima koristi u omogućavanju stjecanja znanja, razvoju i stjecanju vještina i navika, razvoju samostalnosti, tolerancije, osjećaja za timski rad, upoznavanje s procesom proizvodnje, organizacijom rada i gospodarsko–tržišnim poslovanjem. Mnogobrojnim aktivnostima u zadruzi učenici upoznaju i njeguju etno i eko baštinu, upoznaju i uključuju se u život šire zajednice (Petrović, 2008).

3. OSNIVANJE UČENIČKE ZADRUGE

Zadrugu mogu osnivati učenici osnovnih i srednjih škola, te posebnih odgojnih ustanova, dok škola i članovi zadruge osiguravaju uvjete za osnivanje i rad zadruge u skladu s mogućnostima. Suosnivači učeničke zadruge mogu biti pravne osobe i pojedinci koji novčanim i drugim darom, stručnom pomoći i na druge načine potpomažu osnivanje i stvaranje uvjeta za rad zadruge (Rakocija, 2015).

Prvi korak u osnivanju učeničke zadruge odnosi se na uočavanje višegodišnjeg interesa učenika kroz postojanje srodnih slobodnih aktivnosti te postojanje prostornih, materijalnih i kadrovskih uvjeta za rad. Ukoliko su uočene navedene sastavnice, ravnatelj/ica škole stavlja na dnevni red Nastavničkog vijeća raspravu o osnivanju učeničke zadruge.

Nakon rasprave o mogućnostima, sekcijama, aktivnostima i ciljevima, na Nastavničkom vijeću donosi se mišljenje “ za „ osnivanje učeničke zadruge i kao prijedlog upućuje se Školskom odboru. Ujedno se daje i prijedlog za članove „Privremenog tročlanog zadružnog odbora“, nakon čega školski odbor razmatra mišljenje i prijedlog te donosi odluku o osnivanju učeničke zadruge. Ovu odluku dostavlja Hrvatskoj udruzi učeničkog zadrugarstva, Ministarstvu znanosti i obrazovanja, te upravnom odjelu za društvene djelatnosti u županiji odnosno u službi za društvene djelatnosti Gradskog ureda. Ujedno imenuje Privremeni zadružni odbor, određuje mu zadaće i rokove.

Privremeni zadružni odbor također provodi pripreme poslove do proglašenja osnutka i početka rada Zadruge te poslove zadružne uprave do izbora Zadružnog odbora:

- dragovoljan upis
- priprema prijedlog programa rada učeničke zadruge
- priprema osnivačku skupštinu učeničke zadruge
- ostale poslove koji proizlaze iz djelatnosti učeničke zadruge

Kao posljednju stavku valja navesti sazivanje skupštinu sazivanje osnivačke skupštine od strane ravnatelja. ravnatelj škole. Glavni zadatak sudionika skupštine je raspravljanje i donošenje odluke o pitanjima kao što su:

- organizaciji i ustrojstvu učeničke zadruge
- programu rada po sekcijama
- visini članarine

Sudionici skupštine također predlažu Zadružni odbor koji se sastoji od učenika, voditelja izvannastavnih aktivnosti, roditelja i suradnika učeničke zadruge. Nadalje se provodi raspravljanje te glasovanje kojim se potvrđuju Pravila i Statut učeničke zadruge.

Valja staviti naglasak da se navedene opće upute mogu prilagoditi mogućnostima i potrebama škole koja osniva zadrugu. Kroz određeno razdoblje odluke se mogu mijenjati ovisno o razvoju zadruge (Bučar, 2008).

3.1. ORGANIZACIJA I USTROJ UČENIČKE ZADRUGE

Učenička zadruga se osniva i organizira za sve učenike u školi koji su zainteresirani za članstvo u pojedinim sekcijama. Svaka učenička zadruga ima voditelje, koje imenuje ravnatelj škole, a zadatak voditelja, zajedno s učenicima jest osmišljavanje pojedinih sekcije te uključivanje učenika u rad zadruge. U učeničkoj zadruzi jedne škole postoje najmanje dvije sekcije te se učeničke zadruge, s iznimkom, mogu zasebno osnivati u matičnoj i područnoj školi, koje zbog dislociranosti međusobno ne komuniciraju.

Zadruga je dragovoljna interesna udruga učenika i voditelja, stoga je Odluka o osnivanju učeničke zadruge zasigurno proistekla iz određene djelatnosti kojom se učenici zajedno s voditeljem već bave ili žele baviti. Nadalje se treba donijeti program rada zadruge koji je program rada izvannastavnih aktivnosti i dio programa rada škole. Učenička zadruga se rijetko kad spominje kao izvanškolsku aktivnost, a to je u slučaju kada je vodi vanjski suradnik i ukoliko ne djeluje u prostorima škole (udruge kulturnih društava, radionice udruga roditelja, zajednice tehničke kulture i sl. koje u svoje aktivnosti uključuju i djecu školskog uzrasta). Po donošenju programa rada, prelazi se na izvršavanje ustroja sekcija i određivanje voditelja.

Svaku sekciju određuje određena djelatnost ili proizvod, no u jednoj sekciji može biti i više podsekcija, što ovisi o broju učenika u školi i broju onih uključenih u pojedine sekcije. Ukoliko spominjemo sekciju koja se recimo bavi izradom ukrasnih i uporabnih predmeta i ima više raznorodnih proizvoda, koji zahtijevaju različitu tehniku izrade, tada će te tehnike izrade diktirati broj podsekcija. Svakako valja pripaziti i na broj učenika koji je optimalan za rad u pojedinim sekcijama. Kada se ustroje sekcije, svaki voditelj treba izraditi svoj plan i program rada, treba animirati učenike u školi za članstvo, te upisati članove svoje sekcije u Knjigu članova.

Zatim se prelazi na dio gdje se treba održati Osnivačka ili Godišnja skupština zadruga koja će imenovati Zadružni odbor, kao upravno tijelo zadruga.

Skupštinu zadruga čine:

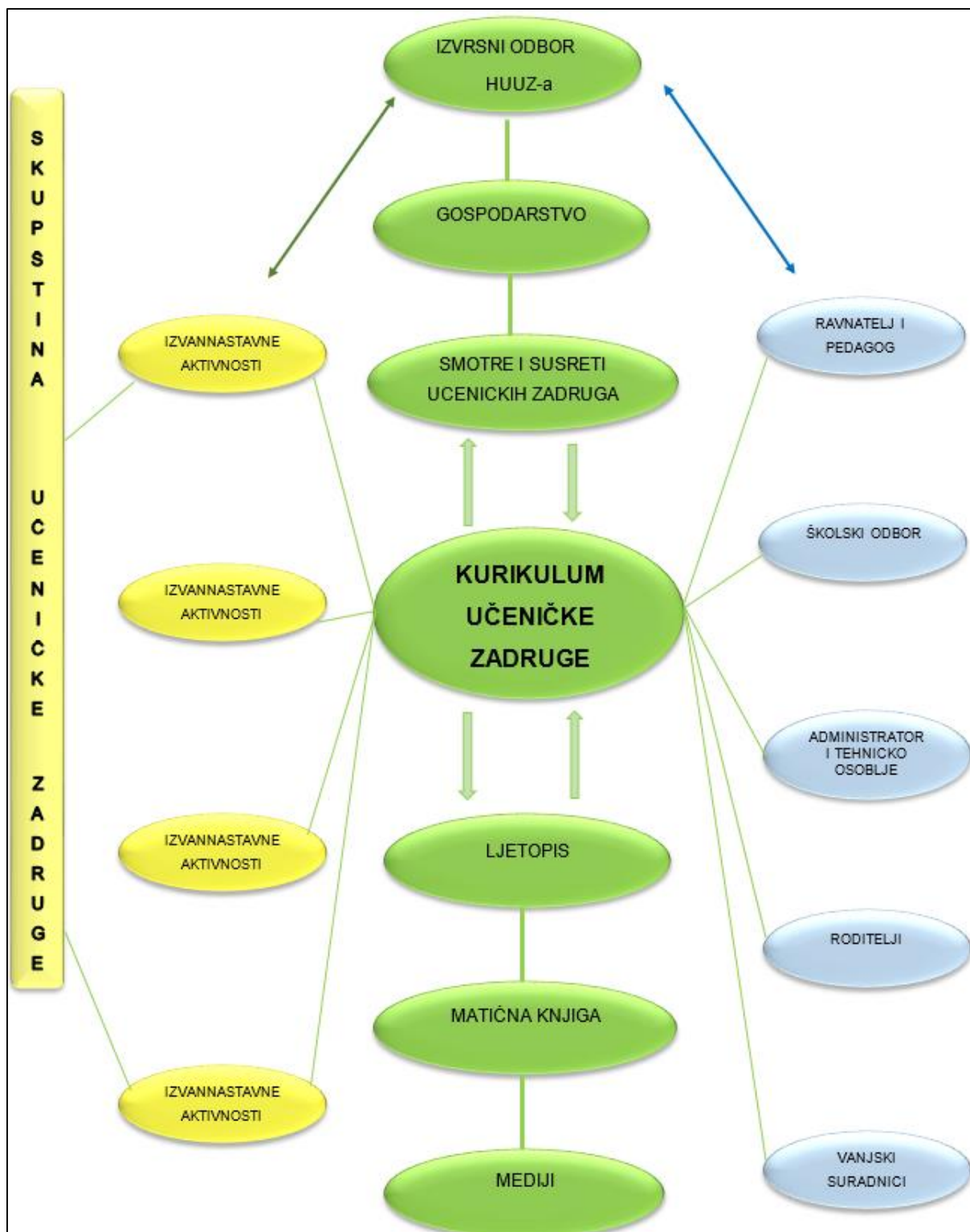
- učenici zadrugari
- voditelji sekcija
- vanjski suradnici
- roditelji zainteresirani za pomoć u radu zadruga
- predstavnici Lokalne uprave i samouprave
- počasni članovi

Zadružni odbor treba odrediti osobu koja će voditi Ljetopis zadruga (koji može biti i u formi foto albuma sa popratnim tekstom). Financijsko poslovanje i imovinu zadruga potrebno je voditi u računovodstvu škole, jer je učenička zadruga izvannastavna aktivnost koja učenicima pruža osim obrazovnog i poduzetničko gospodarstveni odgoj. Ukoliko je riječ o većoj učeničkoj zadruzi koja ima veće prihode, Zadružni odbor imenuje i blagajnika, koji će zajedno sa školskim računovođom voditi navedene poslove. Nabrojene novčane aktivnosti se vode na posebnoj kartici u računovodstvu škole te učenička zadruga ne može imati svoje posebno računovodstvo i svoj poseban račun, kao niti svoj poseban pečat/štambilj, jer nije zaseban pravni subjekt i djeluje unutar škole kao njezina interesna skupina. Zadružni odbor može imenovati i Zadružno stručno vijeće koje čine voditelji sekcija, a ono predlaže smjernice za rad i unaprjeđenje zadruga u dogovoru sa članovima svoje sekcije, odnosno mladim zadrugarima (Bučar, 2008).

Ustrojstvo i rad učeničke zadruge potvrđuje se Pravilnikom o radu učeničke zadruge, a njime se utvrđuje:

- Cilj i svrha osnivanja i rada
- Članstvo, djelatnost, organizacija rada i upravljanje
- Način poslovanja
- Mjere za poticaj i potporu učenika
- Financijsko praćenje rada, stjecanje financijskih sredstava
- Druga pitanja vezana za rad zadruge.

Na početku školske godine radi se izbor novih, a svi članovi se upisuju u Knjigu članova, te se određuje plan i program rada zadruge i izrada kurikuluma. U slučaju prestanka rada zadruge, ostatak sredstava prenosi se u vlasništvo škole, dok odluku o prestanku rada zadruge donosi osnivač (Rakocija, 2015).

Slika1. Kurikulum Učeničke zadruga

Izvor: Preuzeto iz Bučar, 2008.

4. UČENIČKO ZADRUGARSTVO U EUROPI I SVIJETU

Početni oblici udruživanja učenika na temelju kojih su nastale današnje učeničke zadruge u Hrvatskoj se pojavljuju istovremeno kao i u mnogim drugim europskim državama, krajem 19. i početkom 20. stoljeća. U početku možemo ih možemo raspoznati kao neproizvodne udruge za štednju, humanitarnu pomoć ili nabavu udžbenika, a kasnije školski vrtovi ili poljoprivredna gospodarstva (Vrančić, 2013).

Različiti oblici učeničkih zadruga i učeničkih poduzeća postoje u mnogim europskim zemljama, najčešće pod nazivom enterprise education. Europski programi, poput „Young Enterprise“, potiču školske projekte kojima se educiraju mladi ljudi za poduzetničko razmišljanje i djelovanje. Ciljevi su im poticanje učenika na kooperativni timski rad, usvajanje različitih radnih vještina, upoznavanje tržišnih zakonitosti te poticanje želje za uspjehom, (Vrančić, 2013).

U Europskoj uniji pojam zadruge označava autonomnu dobrovoljnu organizaciju u okviru koje se okupljaju članovi kako bi ostvarili zajedničke ekonomske, socijalne i kulturološke ciljeve kroz demokratski vođenu organizaciju u njihovom vlasništvu. Prema podacima Europske komisije, danas u Europskoj uniji posluje otprilike 250.000 zadruga sa 163 milijuna zadrugara (svaki treći građanin EU-a) i zapošljavaju otprilike 5,4 milijuna ljudi. Prema istraživanju koje je provelo udruženje Cooperatives Europe Asbl. u 2010. godini na temelju podataka svojih članica iz 2009. godine, najviše zadruga registrirano je u Italiji, za kojom slijede Španjolska i Francuska (Babić i Račić 2013).

U svijetu prve znakove zadrugarstva nalazimo u Engleskoj u potrošačkom zadrugarstvu kroz zadrugu u Rochdaleu 1844. godine te štedno-kreditno zadrugarstvo u Njemačkoj, osnovano 1850.godine. U Hrvatskoj je tradicija zadrugarstva bila iznimna: veliki dio seljaka živio je u kućnim zadrugama, koje su se uglavnom raspale tijekom 19. i početkom 20. stoljeća. Prva moderna zadruga osnovana je 1864. godine na Korčuli (Tkalec, 2013).

1881.godine u Parizu je osnovano „Školsko udruženje zajedničkog rada“, a osam godina poslije, 1889. „Školsko udruženje za šumarstvo“, te 1909.godine „Federacija društva školske uzajamne pomoći ratarskih, pastirskih, voćarskih prijatelja i prijatelja šuma“ (Rakocija, 2015).

Veliki napredak za Francusku je svakako bio 2012. godine kada je osnovana prva zadružna ljetna škola s ciljem promocije i edukacije o stvaranju zadružnih poduzeća kod mlađe populacije ljudi. Sudionici će također biti uključeni u konferencije i radionice o suradnji i zadružnim poduzećima. Prema g. Baufertonu, kampus će biti razdoblje obuke i akcije gdje će mladi povećati svoje kompetencije, a istovremeno naučiti raditi zajedno i kooperativno (Rakocija, 2015).

Školski botanički vrt u Heidelbergu, osnovan 1593. godine, smatra se prvom učeničkom zadrugom u kojem su učenici odrađivali praktičnu nastavu, te uzgajali biljne kulture. Po uzoru na njega u Njemačkoj je 1856. g. država odredila da se uz svaku školu osnuju pokusni vrtovi, a približno u isto vrijeme i druge europske zemlje, Belgija i Nizozemska, u školski program uvrstile su uređenje školskih vrtova kao oblik izvannastavne aktivnosti. Značajnu pozornost gospodarskoj komponenti u uređenju vrtova posvetili su Nijemci, dok su Belgijanci i Nizozemci veću važnost dali pedagoškoj komponenti. Bez obzira na komponente, obje su značajno doprinijele općem razvoju poljodjelstva.

U 21. stoljeću radi se na promociji zadruga i zadrugarstva u europskim školama. Zadružni projekti, metode i problemi već su dio školskog kurikulumu u određenim školama u Belgiji, Francuskoj, Mađarskoj, Italiji, Rumunjskoj, Portugalu, Slovačkoj, Španjolskoj, Švedskoj, Turskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu (Rakocija, 2015).

U Kanadskoj pokrajini Quebec, 1999. godine, osnovana je učenička zadruga pod nazivom UQAC s ciljem zadovoljenja potreba učenika u pogledu školskih proizvoda i usluga potrebnih za njihovo obrazovanje. Glavna zadaća zadruge bila je razvoj različitih poslovnih sektora i povećanje prometa, međutim posljednjih nekoliko godina bila je usmjerena na korisničku podršku i samu osnovu postojanja zadruge, a to je prodaja školskih proizvoda po najpovoljnijim cijenama (COOP, 2012).

U Sjedinjenim Američkim Državama nekada su se provodile brojne izvannastavne aktivnosti, a najpoznatija nacionalna udruga koja provodi aktivnosti učeničkog zadrugarstva je „4 H Club“. Zadruga se sastoji od skupine djevojčica i dječaka, u dobi od 10 do 20 godina koji imaju priliku obrazovati se u pogledu obavljanja kućanskih poslova, brizi oko domaćih životinja te poboljšati svoju praksu u cjelokupnoj zajednici. Rad je potpuno dobrovoljan, a bazira se na uzgoju biljka i životinja, poduci u stočarstvu, pripremi hrane ili izradi odjeće.

Učenje se isključivo temelji na promatranju te je dosadašnji rad udruge pokazao izvrsne rezultate potvrđene znanstvenim vrednovanjima čime uživa velik ugled na nacionalnoj razini (Smith, 1926).

Slika 2. Zadruga „4H Club“ – Demonstracija konzerviranja voća

Izvor: Preuzeto iz Smith, 1926.

U nekim zemljama, poput Njemačke ili Norveške, na učeničke zadruge gleda se kao na jedan od oblika mini ili školskih poduzeća. Učeničke se zadruge u ovim zemljama javljaju relativno nedavno i njihov rast vezan je uz spomenute koncepte obrazovanja za poduzetništvo i obrazovanja za održivi razvoj. Od 2006. godine u Njemačkoj se širi ideja kako se školska poduzeća trebaju preoblikovati u zadruge, točnije u učeničke zadruge, jer su one svojim vrijednostima bliže ciljevima obrazovanja za održivi razvoj. Na zadrugu se gleda kao na organizacijski oblik koji može pružiti učenicima iskustvo održivog društvenog poduzetništva utemeljenog na zajedničkom upravljanju članova, a ne samo poduzetništva primarno orijentiranog na profit. Interes za otvaranje učeničkih zadruga ili prenamjeni postojećih školskih poduzeća u učeničke zadruge u Njemačkoj je toliko porastao tijekom zadnjeg desetljeća, da kontinuirano postoji lista čekanja za odobrenje u zadružnim sekcijama (Vidović, 2020).

U Poljskoj je također zabilježen rast interesa za učeničke zadruge zadnjih godina, i on je vezan uz koncept socijalne ekonomije, koja se vidi kao ključan čimbenik za rast zapošljavanja, socijalne kohezije i društvenog kapitala. U Norveškoj i Finskoj učeničke zadruge, zajedno s drugim oblicima školskih poduzeća, dio su programa obrazovanja za poduzetništvo. Ovaj koncept promovira poduzetničku kulturu i inovativnost te se zalaže za uporabu obrazovnih metoda koje čvršće povezuju teoriju i praksu nasuprot klasičnom školskom pristupu i potiče razvoj praktičnih poslovnih vještina kroz simulaciju ekonomskih aktivnosti. Unutar ovog koncepta, veća se pažnja počinje davati mini ili školskim poduzećima pa onda i učeničkim zadrugama kao posebnom obliku takvih poduzeća čija je specifičnost solidarnost, briga za opće dobro uz geslo da „plaća više nije jedina motivacija za rad“ (Vidović, 2020).

Kao vrlo važan međunarodni projekt, valja naglasiti Međunarodnu suradnju učeničkih zadruga koji su zajednički, po prvi puta, proveli Zagrebačka županija i podružnica Hrvatske udruge učeničkog zadrugarstva Zagrebačke županije, 50 članova učeničkih zadruga Zagrebačke županije posjetilo je od 24. do 26. listopada 2014., svoje kolege iz Tavankuta. Učenici zadruga Zagrebačke županije družili su se s članovima učeničke zadruge Matija Gubec, koja djeluje u OŠ Matija Gubec iz Tavankuta, Republika Srbija (*Zagrebačka županija*, 2014).

5. HRVATSKA UDRUGA UČENIČKIH ZADRUGA

Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva (eng. Croatian Association of School Cooperatives), u nastavku rada HUUZ, osnovana je 30. lipnja 2006. kao neprofitna pravna osoba i kao takva članica je Hrvatske zajednice tehničke kulture, a djelatnosti Udruge od nacionalnog značenja su za razvitak i promicanje učeničkog zadrugarstva. Osnivanje je postigla zahvaljujući inicijativi Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, Agencije za odgoj i obrazovanje (tadašnji Zavod za školstvo), Hrvatske zajednice tehničke kulture te učeničkih zadruga Republike Hrvatske (Bučar, 2008).

Slika 3. Logotip HUUZ

Izvor: <https://huuz.hr/>

HUUZ radi na razvitku i promicanju hrvatskog učeničkog zadrugarstva te njeguje dugu i bogatu tradiciju učeničkog zadrugarstva u Hrvatskoj. Suorganizator je županijskih, međuzupanijskih i državnih smotri učeničkih zadruga Republike Hrvatske te provodi program obrazovanja i osposobljavanja voditelja i suradnika učeničkih zadruga. Također organizira nakladničku djelatnost u području učeničkog zadrugarstva te osigurava stručnu pomoć učeničkom zadrugarstvu (Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva, 2021).

Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva već više od deset godina pruža stručnu pomoć i educira mlade zadrugare i voditelje. Svojim aktivnostima, ona povezuje i usmjerava rad učeničkih zadruga, s naglaskom na zajedništvo i stvaranje pozitivnog odnosa učenika prema radu i poduzetništvu. Sve aktivnosti Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva provodi sa ciljem stvaranja pozitivnog odnosa učenika prema radu i pozitivne poduzetničke klime u školama (Berdik i Grđan, 2018).

Tablica 1. Pregled broja učeničkih zadruga po županijama RH

Redni broj	Naziv županije	Broj učeničkih zadruga
1.	ZAGREBAČKA	40
2.	KRAPINSKO - ZAGORSKA	27
3.	SISAČKO - MOSLAVAČKA	32
4.	KARLOVAČKA	29
5.	VARAŽDINSKA	38
6.	KOPRIVNIČKO – KRIŽEVAČKA	23
7.	BJELOVARSKO – BILOGORSKA	26
8.	PRIMORSKO - GORANSKA	49
9.	LIČKO- SENJSKA	6
10.	VIROVITIČKO PODRAVSKA	17
11.	POŽEŠKO – LAVONSKA	12
12.	BRODSKO – POSAVSKA	20
13.	ZADARSKA	29
14.	OSJEČKO – BARANJSKA	50
15.	ŠIBENSKO – KNINSKA	16
16.	VUKVARSKO – SRIJEMSKA	38
17.	SPLITSKO – DALMATINSKA	74
18.	ISTARSKA	17
19.	DUBROVAČKO – NERETVANSKA	12
20.	MEĐIMURSKA	21
21.	GRAD ZAGREB	75
	UKUPNO:	651

Izvor: <https://huuz.hr/clanstvo-i-registar-huuz-a/>

Iz tablice je vidljivo kako je najveći broj učeničkih zadruga na području grada Zagreba (75), dok je najmanje učeničkih zadruga osnovano u Ličko-senjskoj županiji (6).

HUUZ danas broji 651 učeničku zadrugu na području cijele Republike Hrvatske koje djeluju kao izvannastavne aktivnosti u osnovnim i srednjim školama te posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama. Učeničke zadruge bave se poljoprivrednom proizvodnjom, izradom uporabnih i ukrasnih predmeta, njeguju narodno umijeće, rukotvorstvo i stare zanate, iz čega proizlazi konkretan proizvodni rad te stvaranje proizvoda koji imaju uporabnu i tržišnu vrijednost.

Temeljni ciljevi HUUZ navedeni u čl. 9 Statuta jesu:

- razvijanje i promicanje učeničkog zadrugarstva te njegovanje duge i bogate tradicije
- provođenje cjeloživotnog učenja i obrazovanja svih dobnih skupina u području učeničkog zadrugarstva
- omogućavanje uključivanja socijalno ugroženih i marginaliziranih skupina uključujući osobe s posebnim potrebama u aktivnosti učeničkog zadrugarstva
- poticanje stalnog razvoja obrazovnih i odgojnih ciljeva učeničkog zadrugarstva u hrvatskom školskom sustavu
- jačanje prepoznatljivosti i podizanje javne svijesti o značaju učeničkog zadrugarstva u društvu
- pridonošenje razvoju svojih članica te zastupanje njihovih prava i interesa
- sudjelovanje u izradi javnih politika vezanih uz učeničkog zadrugarstvo i civilno društvo
- pridonošenje prepoznatljivosti i vidljivosti postignuća učeničkog zadrugarstva u inozemstvu (HUUZ, 2006).

Navedene ciljeve HUUZ postiže kroz ispunjavanje sljedećih zadaća:

- organizira aktivnosti usmjerene općem prihvaćanju, unapređivanju i razvitku učeničkog zadrugarstva u osnovnim i srednjim školama, učeničkim domovima i posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama
- organizira i provodi obrazovanje i usavršavanje voditelja učeničkih zadruga i stručnih suradnika u učeničkom zadrugarstvu
- organizira smotre učeničkog zadrugarstva na županijskoj, međuzupanijskoj i državnoj razini
- potiče razvoj, suradnju i umrežavanje učeničkih zadruga te razvitak međuzupanijske suradnje u učeničkom zadrugarstvu
- organizira i provodi međunarodnu suradnju u području učeničkog zadrugarstva

- organizira nakladničku djelatnost u području učeničkog zadrugarstva;
- izgrađuje i razvija vlastiti informacijski sustav, ustrojava i vodi Registar učeničkih zadruga Republike Hrvatske (HUUZ, 2006)

5.1. ČLANSTVO, PRAVA I OBVEZE ČLANICA

Članstvo u HUUZ može biti:

- redovno
- podupiruće
- počasno

Redovni članovi Udruge su osnovne i srednje škole, učenički domovi i druge ustanove u Republici Hrvatskoj koje imaju učeničku zadrugu kao oblik izvannastavne aktivnosti učenika, centri za odgoj i obrazovanje i domovi za odgoj djece i mladeži, dječji domovi, odnosno druge ustanove iz sustava socijalne skrbi, koje imaju odgovarajuću zadrugu. Redovni članovi Udruge mogu biti županijske Udruge ili Podružnice učeničkog zadrugarstva koje su osnovane, ustrojene i registrirane u skladu sa Zakonom o udrugama i Zakonom o tehničkoj kulturi te koje su uskladile svoj statut i akte sa Statutom i drugim aktima Udruge.

Podupirućim članom može postati svaka fizička ili pravna osoba koja svojim aktivnim sudjelovanjem u radu Udruge doprinosi ostvarivanju ciljeva Udruge. Na poziv predsjednika ili tajnika, podupirući članovi sudjeluju u radu Udruge, ali su bez prava glasa.

Počasnim članom može postati svaka fizička ili pravna osoba koja je bitno doprinijela ostvarenju ciljeva Udruge. Počasni članovi sudjeluju u radu Udruge samo na poziv predsjednika ili tajnika, no nemaju pravo glasa u istoj. Skupština udruge, na prijedlog Upravnog odbora Udruge i uz prethodni pristanak osobe koju se prima u podupiruće ili počasno članstvo, donosi odluku o prijemu u isto (HUUZ, 2006).

Prava i obveze svih članica Udruge jesu:

- Skrb o razvitku, unapređenju i promicanju učeničkog zadrugarstva
- Sudjelovanje u utvrđivanju zajedničke politike i programa Udruge, u ostvarivanju ciljeva Udruge, zajedničkih interesa i u rješavanju drugih pitanja od zajedničkog interesa
- Sudjelovanje u kreiranju i provođenju programa rada Udruge sukladno svom potencijalu i postignućima
- Predlaganje i provođenje mjera i aktivnosti radi što učinkovitijeg ostvarivanja ciljeva i zadaća Udruge, te pokretanje rasprave o pitanjima djelatnosti i rada Udruge (Bučar, 2008).

5.2. TIJELA HRVATSKE UDRUGE UČENIČKOG ZADRUGARSTVA

Djelovanje HUUZ i rad svih njezinih tijela su javni i utemeljeni na demokratskim načelima.

Tijela Udruge jesu:

1. Skupština
2. Upravni odbor Skupštine
3. Nadzorni odbor Skupštine

5.2.1. Skupština

Skupština je predstavničko i najviše tijelo Udruge, a čine je zastupnici/ce redovnih članica udruge. Skupština Udruge radi u sjednici, dok se Izborna zasjedanje Skupštine održava u pravilu jedanput u četiri godine, a redovna sjednica Skupštine održava se po potrebi, najmanje jednom godišnje.

Skupština Udruge razmatra program djelovanja i druge programske akte Udruge, izvještaje o radu tijela Udruge te druga pitanja značajna za djelovanje Udruge. Također utvrđuje osnovne elemente politike djelovanja Udruge sadržane u njezinim programima način osiguranja, raspodjele i korištenja sredstava kojima se Udruga služi za postizanje svojih ciljeva. Skupština donosi sve statute i pravilnike Udruge kao što su: Statut Udruge i njegove izmjene i dopune; Pravilnik o članstvu u Udruzi; Pravilnik o osnivanju i načinu rada podružnica Udruge; Poslovnik Skupštine; Odluku o unutarnjem ustrojstvu Udruge, sastavu i izboru tijela Skupštine i radnih tijela Udruge; programe djelovanja Udruge i njezinih tijela; Godišnji financijski plan (proračun) i godišnji financijski izvještaj Udruge i dr. Skupština bira i razrješuje predsjednika/cu Udruge, Izvršni odbor Skupštine Udruge te Nadzorni odbor Skupštine Udruge (Bučar, 2008).

5.2.2. Upravni odbor Skupštine

Prema članku 33. Statuta, upravni odbor je upravljačko tijelo Skupštine Udruge, koje obnaša svoje poslove utvrđene Statutom između zasjedanja Skupštine. Sastoji se od jedanaest (11) članova gdje su predsjednik i tajnik Udruge članovi Upravnog odbora po položaju, a devet (9) članova bira Skupština iz svog sastava. Prigodom predlaganja članova Upravnog odbora, Skupština skrbi o odgovarajućoj zastupljenosti članica Udruge u njegovom sastavu, kao i o regionalnoj pripadnosti s obzirom na brojnost članica Udruge iz pojedine županije. Članovi Upravnog odbora biraju se na mandat od četiri (4) godine i mogu biti ponovno birani. Mandat članova Upravnog odbora vezan je uz mandat zastupnika u Skupštini (HUUZ, 2006).

Prema članku 36. Statuta, upravni odbor utvrđuje prijedlog dnevnog reda, mjesto i datum održavanja i sve materijale za zasjedanje Skupštine, Statuta i njegovih izmjena i dopuna drugih akata koje donosi Skupština. Također donosi nekoliko odluka kao što su: Odluka o primitku novih članica u Udrugu, Odluku o izgledu, sadržaju i vođenju Registra učeničkih zadruga, Odluku o visini članarine, i druge. Upravni odbor za pravo dobiva da bira i odriješuje: tajnika Udruge, bira između sebe zamjenika predsjednika Udruge, na prijedlog predsjednika i tajnika Udruge, članove stručnih radnih tijela Udruge čije je imenovanje u njegovoj nadležnosti te na prijedlog predsjednika i tajnika Udruge (HUUZ, 2006).

5.2.3. Nadzorni odbor Skupštine

Nadzorni odbor, prema članku 38. Statuta, je tijelo samo nadzora, koje se skrbi o zaštiti pravilnosti poslovanja Udruge. Sastoji se tri člana koje predlaže i bira Skupština te članovi Nadzornog odbora mogu, ali ne moraju biti članovi Skupštine (HUUZ, 2006).

Nadzorni odbor, prema članku 39. Statua, prati i nadzire: provođenje zakonitosti u radu i poslovanju Udruge, provođenje općih akata i odluka tijela Udruge, nadzire i analizira ostvarivanje utvrđene financijske politike i financijskog plana. Također radi na sjednicama koje saziva predsjednik, a odluke donosi većinom glasova. Kao vodeće pravo i obvezu, Nadzorni odbor je zadužen izvijestiti Skupštinu i Upravni odbor Udruge o uočenim pojavama i nepravilnostima u radu. Tijelo kojemu je izvještaj upućen dužno ga je razmotriti, zauzeti svoj stav i u okviru svojih ovlasti poduzeti mjere za uklanjanje uočenih nedostataka, odnosno predložiti poduzimanje takvih mjera (HUUZ, 2006).

6. SMOTRE UČENIČKOG ZADRUGARSTVA

Smotra učeničkog zadrugarstva je natjecanje određeno pravilima; iskazivanje sposobnosti, znanja i vještina učenika u praktičnim i proizvodnim aktivnostima učeničke zadruge, koje se može iskazati pojedinačno ili u skupini. Sudjelovanje na smotrama i natjecanjima mora proizlaziti iz programa izvannastavnih aktivnosti učeničke zadruge (Rakocija, 2015).

6.1. DRŽAVNE SMOTRE

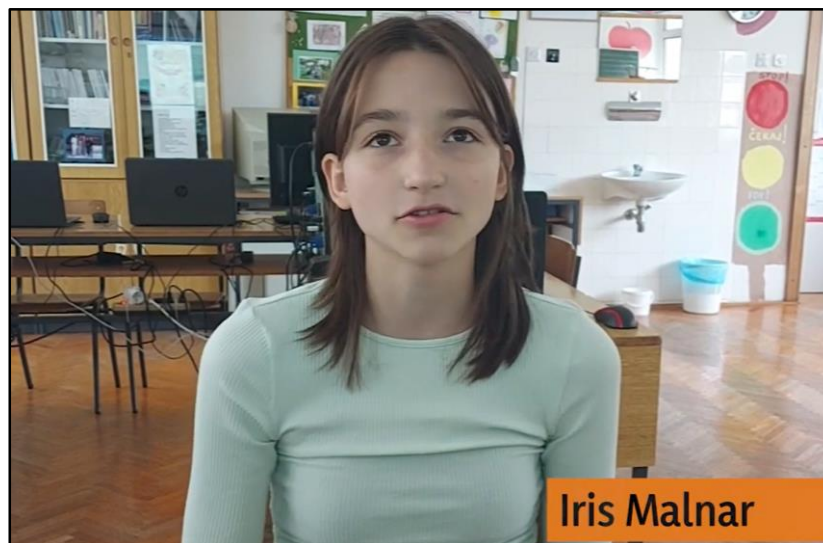
Državna smotra predstavlja prezentaciju najboljih učeničkih zadruga u Republici Hrvatskoj, a pravo nastupa imaju učeničke zadruge koje su odabrane na županijskim ili međuzupanijskim smotrama, temeljem preporučenih kriterija, koje na smotri predstavljaju dva zadrugara i voditelj. Državna smotra predstavlja smotru postignuća i kvalitete županijske razine te nema natjecateljski karakter. Osim državnog povjerenstva u provođenju državne smotre sudjeluju i Povjerenstvo za pripremu izložbe i prosudbena Povjerenstva (Rakocija, 2015).

Državna smotra učeničkih zadruga Republike Hrvatske, 33. po redu, održana je online u razdoblju od 5. do 8. listopada 2021. godine na YouTube kanalu Hrvatske udruge učeničkog zadrugarstva. Unatoč prekidima u radu škola ove godine i otežanim uvjetima rada, učenici osnovnih i srednjih škola te centara za odgoj i obrazovanje iz učeničkih zadruga diljem Hrvatske, ovo nije spriječilo da i u ovakvim uvjetima pokažu da nema granica kreativnosti, inovativnosti i stvaralaštva zadrugara učeničkih zadruga iz osnovnih i srednjih škola te centara za odgoj i obrazovanje. Predstavile su se 63 učeničke zadruge iz cijele Hrvatske video praktikumima. U kratkoj video formi trajanja do četiri minute, učeničke zadruge su demonstrirale izradu proizvoda po 'uradi sam' principu uz detaljan prikaz opisa proizvoda i postupka, a svi filmovi postavljeni su na YouTube kanalu HUUZ-a.

Osim prezentacija praktičnog rada i izrade proizvoda u učeničkim zadrugama, sedam učeničkih zadruga prezentiralo je 6. listopada 2021. godine istraživački rad putem Zoom platforme pred Povjerenstvom za provedbu 33. smotre učeničkih zadruga Republike Hrvatske, dvije učeničke zadruge iz osnovnih škola i pet učeničkih zadruga iz srednjih škola.

Škola domaćin 33. smotre učeničkih zadruga RH bila je Osnovna škola Blage Zadre iz Vukovara u kojoj djeluje učenička zadruga Zlatne ruke, koja je pripremila i snimila video predstavljanje škole, učeničke zadruge, grada Vukovara i Vukovarsko-srijemske županije.

Također je održana i prezentacija sedam istraživačkih radova pristiglih za 33. smotru učeničkih zadruga Republike Hrvatske – dva rada iz osnovnih i pet radova iz srednjih škola. Na 1.mjestu nalazi se Iris Malnar, učenica 8.razreda koja djeluje u zadruzi „MRAV“ (OŠ Petra Zrinski, Čabar) koja je predstavila svoj istraživački rad pod nazivom“ Isplativost korištenja IOT tehnologije u proizvodima učeničke zadruge“, pod mentorstvom Tanje Šebalj Kocet. Učenica Lucija Conar iz učeničke zadruge „BELETINČEK“ (OŠ Beletinec, Beletinec) pod mentorstvo Mateje Ratković, predstavila je svoj rad „Značaj uzgoja domaćih životinja u ljudskoj prehrani“ s kojim je zauzela 2. mjesto (Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva, 2021).

Slika 4. Učenica Iris Malnar (Istraživački rad: Isplativost korištenja IOT tehnologije u proizvodima učeničke zadruge)

Izvor: <https://www.youtube.com/watch?v=ikKJbm7Omdo...>

Slika 5. Učenica Lucija Conar (Istraživački rad: Značaj uzgoja domaćih životinja u ljudskoj prehrani - ghee maslac)

Izvor: <https://www.youtube.com/watch?v=ikKJbm7Omdo...>

Učeničke zadruge koje sudjeluju na državnoj smotri predstavljaju najviši domet zadrugarstva na području svoje lokalne jedinice, županije ili regije. Sljedeća po redu, 34. Smotra učeničkog zadrugarstva Republike Hrvatske održat će se od 27. do 30. rujna 2022. u Vinkovcima (HUUZ, 2021).

6.2. ŽUPANIJSKE I MEĐUŽUPANIJSKE SMOTRE

Županijske i međuzupanijske smotre, kao i smotra grada Zagreba, obavezna su priprema i izlučne su za državnu smotru učeničkih zadruga. Njihov program i pravila moraju biti usklađena sa pravilima za provedbu državne smotre učeničkih zadruga. Županijske smotre, u pravilu, traju jedan dan, a organizira ih i provodi županijsko povjerenstvo koje imenuje županijski Upravni odjel za društvene djelatnosti. Povjerenstvo za pripremu i provedbu smotre učeničkog zadrugarstva grada Zagreba imenuje Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sportu. Ukoliko neka županija želi, može u dogovoru sa susjednom županijom organizirati međuzupanijsku smotru, koja se priprema na isti način kao i županijske smotre. Preporuka je da se smotra učeničkih zadruga održava izvan prostora škole kako bi se djelatnost učeničke zadruge predstavila širokoj društvenoj zajednici (Rakocija, 2015).

9. ISTRAŽIVANJE

9.1 CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj istraživanja bio je ispitati u kolikoj mjeri je pandemija Covid- 19 negativno utjecala na segmente učeničke zadruge kao što su interes učenika, odlazak na smotre i sajmove, prihode od prodaje proizvoda te nabavci sirovina, materijala i drugih potrepština u zadruzi. Istraživanje koje se provelo u svrhu izrade diplomskog rada pod nazivom *Učeničke zadruge u vrijeme pandemije Covid- 19: Primjer dvije učeničke zadruge Krapinsko- zagorske županije* imalo je sljedeće hipoteze:

H1: U zadrugama je tijekom pandemije Covid-19 došlo do smanjenja interesa učenika za uključenjem u zadrugu te cjelokupnom angažmanu u zadruzi.

H2: Tijekom pandemije Covid-19, voditeljima zadruga bio je potreban veći prostor za izvođenje radionica kako bi održali potreban razmak u skladu s epidemiološkim mjerama.

H3: Odlazak na smotre u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda bio je smanjen tijekom pandemije Covid-19.

H4: Prihodi od prodaje proizvoda smanjeni su tijekom pandemije Covid-19.

H5 : Tijekom pandemije smanjena je nabavka sirovina, materijala i drugih potrepština zadruga .

H6: Tijekom pandemije Covid-19 voditelji zadruga/sekcija teže su organizirali rad s učenicima.

9.2. UZORAK ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je provedeno na dvije odabrane zadruge na području Krapinsko- zagorske županije koje zajedno broje 11 voditelja (2 voditelja zadruge i 9 voditelja sekcija učeničke zadruge). Riječ je o zadrugama „Srčke“ iz Marije Bistrice i „Radobojski Guci i Trpuci“ iz Radoboja. Istraživanje se provodilo od ožujka do lipnja 2022.godine. Više o samim zadrugama navedeno je u poglavlju 9.5.

9. 3. INSTRUMENT ISTRAŽIVANJA

Istraživanje se provodilo pomoću online anketnog upitnika izrađenog u Google obrascima. Upitnik je voditeljima zadruga i voditeljima sekcija bio poslan na e-mail adresu.

Istraživanju su mogle pristupiti samo odabrane dvije zadruga sa područja Krapinsko-zagorske županije. Anketni upitnik se sastojao od tri odjeljka. U prvom odjeljku se autor ukratko predstavio i objašnjena je priroda i svrha upitnika. Također, navedeno je kako sudjelovanje dobrovoljno te će se rezultati upotrebljavati isključivo u svrhu izrade diplomskog rada. U drugom odjeljku prikupljali su se socio–demografski podaci: spol, godine radnog iskustva u školi, godine radnog iskustva kao voditelja zadruga ili voditelja sekcije učeničke zadruga te podaci o broju razreda u kojem voditelj zadruga/sekcije trenutno predaje. U trećem odjeljku nalazila se Likertova ljestvica za mjerenje stavova kojom se ispitalo koliko je pandemija Covid-19 utjecala na segmente učeničke zadruga kao što su interes učenika, odlazak na smotre i sajmove, prihode od prodaje proizvoda te nabavci sirovina, materijala i drugih potrepština u zadruzi. Ispitanici su imali ponuđenih deset pitanja i morali su na ljestvici označiti broj od 1 do 5, ovisi što se odnosi na njih (brojevi su označavali sljedeće: 1-u potpunosti se ne slažem, 2-uglavnom se ne slažem 3-niti se slažem, niti se ne slažem, , 4-uglavnom se slažem, 5-u potpunosti se slažem).

9.4. OBRADA PODATAKA

Kod obrade podataka za utvrđivanje kvalitativnih obilježja tvrdnji korištena je kvalitativna analiza podataka. Ujedno su podaci obrađeni deskriptivnom i osnovnom frekvencijskom analizom.

9.5. UČENIČKE ZADRUGE „SRČEKE“ I „RADOBOJSKI GUCI I TRPUCI“

Kao posljedica zatvaranja odgojno-obrazovnih institucija u Republici Hrvatskoj uslijed pandemije Covid-19, učeničko zadrugarstvo također je naišlo na mnogo prepreka, izazova, nepoznatih situacija i neprilika u svome radu i organizaciji. Kroz pretpostavku o težem i izazovnijem radu učeničkih zadruga, razvila se ideja o istraživanju utjecaja pandemije Covid-19 na učeničko zadrugarstva u Krapinsko- zagorskoj županiji na primjeru 2 zadruga.

Slika 6. Smještaj naselja Radoboj i Marija Bistrica Krapinsko-zagorske županije

9.5.1 UZ „SRČEKE“, OŠ MARIJA BISTRICA

Učenička zadruga „Srčke“ osnovana je 2012. godine u Osnovnoj školi Marija Bistrica. Trenutno broji četiri sekcije : Kućna radinost, Staklarska skupina, Krojačka skupina te sekcija Mladi tehničari u kojima brojnost ovisi od godine do godine.

Glavni razlog osnivanja zadruge, kao i sama inspiracija, bio je promoviranje i očuvanje starih običaja i vještina. Cilj zadruge je također očuvanje starih običaja, kao što je na primjer vezenje u Krojačkoj skupini.

Zadruga trenutno broji oko četrdeset učenika koji se dobrovoljno na početku svake školske godine priključuju u navedene sekcije. Svaki učenik svojim radom sudjeluje i doprinosi zadruzi od osmišljavanja ideje do realizacije određenog proizvoda.

Zadruga „Srčke“ aktivno sudjeluje na županijskim, ali i državnim smotrama na koje su bili plasirani čak 2 godine zaredom. Svoje proizvode najviše oglašavaju putem štanda koji je postavljen u predvorju školu, no u vrijeme pandemije Covid-19, putem platforme Teams. Svoje prihode od prodaje proizvoda ulažu u kupnju repromaterijala te pomažu učenicima slabijeg imovinskog stanja prilikom organizacije izleta.

Slika 7. Izložbeni kutak zadruge „Srčke“, OŠ Marija Bistrica

Foto: Maja Smrček, 2022.

SEKCIJA „KUĆNA RADINOST“

Sekcija „Kućna radinost“ trenutno broji 6 članova koji se bave izradom sapuna s prirodnim bazama i dodacima te ručnim radom-heklanjem. Nekoliko glavnih zadataka sekcije su izrada gotovih ukrasno uporabnih predmeta, razvijanje ekološke svijesti kod učenika i zaštita okoliša te odgoj za poduzetništvo.

Cilj sekcije jest njegovanje kulturne baštine zavičaja i lokalne zajednice te zaštita biološke raznolikosti. Dva glavna uspjeha tijekom 2020./2021. školske godine jesu osvojeno 1. mjesto na 17. smotri Učeničkih zadruga Krapinsko- zagorske županije te sudjelovanje na 33. smotri UZ RH.

Uz navedena postignuća na smotrama Učeničkih zadruga, sekcija je sudjelovala i na manifestacijama u lokalnoj zajednici koje je organizirala Općina i Turistička zajednica Marija Bistrica te na svim smotrama Učeničkih zadruga Krapinsko- zagorske županije i većini Državnih smotri Učeničkih zadruga. Obzirom na pandemiju COVID-19, zadnje 3 godine nisu imali priliku sudjelovati na manifestacijama uživo, već u online obliku koje je organizirala HUUZ.

„STAKLARSKA SEKCIJA“

Staklarska sekcija trenutno broji 9 članova, a bavi se izradom različitih uporabno-ukrasnih predmeta koje učenici izrađuju za sebe ili za prodajne izložbe povodom različitih prigoda u školi.

Kao glavne zadatke sekcija ističe razvijanje kod učenika pojedine vještine izrađivanja različitih uporabno-ukrasnih predmeta, razvijanje ekološke svijesti učenika jer podosta se predmeta izrađuje iz recikliranih materijala, zatim usmjeravanje učenika na kvalitetno provedeno slobodno vrijeme i druženje s prijateljima te njegovanje kulturne baštine bistričkog kraja. Cilj staklarske sekcije jet razvijanje maštovitosti, kreativnosti, timskog rada i poduzetništva kod učenika.

Sekcija je sudjelovala na Smotri učeničkih zadruga KZZ te sajmovima u školi organiziranima za Božić, Valentinovo, Uskrs te na humanitarnoj prodajnoj izložbi gdje je sekcija prikupljala novac za terensku nastavu, za pojedine učenike.

„KROJAČKA SEKCIJA“

Krojačka skupina trenutno broji 8 članova, a bavi se krojenjem i šivanjem raznih predmeta za školsku zadrugu kao što su torbe, pregače, maske za lice i sl. Kao neke od glavnih zadataka sekcija ističe djelovanje u sklopu Učeničke zadruge „Srčke“ i izrađivanje artikala prema potrebi zadruge. Također ističe važnost radnih vještina koje će učenici razviti kroz rad u skupini te moći primijeniti u svakodnevnom životu.

Cilj Krojačke sekcije jest razvijati stvaralačke sposobnosti, kreativnost učenika i praktično–radne vještine. Sekcija je do sad sudjelovala na županijskim i državnim smotrama učeničkih zadruga te Božićnim sajmovima u školi, a kao glavne uspjehe tijekom 2020./2021. ističe svoj proizvod masku za lice koja je namijenjena za zaštitu od Covid 19, izrađenu od žutice te oslikanu motivima tradicijskih drvenih igračaka koju su predstavljali na Županijskoj smotri učeničkih zadruga i time bili izabrani za državnu smotru. Također sekcija ističe kako je tijekom pandemije Covid-19 izradila nekoliko stotina maski za lice za učenike OŠ Marija Bistrica.

SEKCIJA “MLADI TEHNIČARI”

Mladi tehničari, prema načelu recikliranja, izrađuju razne ukrasne proizvode kao što su ukrasne tegle, ukrasi za Uskrs, reciklirani papir i slično koji se prodaju tijekom blagdanskih dana u školi. Sekcija broji 8 učenika, a kao glavni cilj nastoji usaditi učenicima svijest o recikliranju te poticaj na oslobađanje vlastite kreativnosti. U skladu s ciljem, zadatak sekcije jest recikliranje i uporaba što više prirodnih materijala u izradi radova.

Kako je voditeljica sekcija prisutna u zadruzi tek dvije godine koje su obilježene pandemijom Covid-19, sa svojim radovima su sudjelovali samo na Božićnom i Uskrsnom sajmu na razini OŠ Marija Bistrica.

Slika 8. Ukasna košara sekcije „Mladi tehničari“

Foto: Maja Smrček, 2022.

9.5.2. UZ "RADOBOJSKI GUCI I TRPUCI" OŠ SIDE KOŠUTIĆ RADOBOJ

Učenička zadruga "Radobojski Guci i Trpuci" osnovana je 2014./2015. školske godine, a trenutno broji 5 sekcija, a to su: Radobojska škrinjica, Mladi vrtlari, Foto Sekcija, sekcija Mladi kuhari te najbrojnija sekcija Mladi keramičari. Zadruga također ističe i nekoliko kompetencija koje voditelji zadruga moraju posjedovati, a to su: smirenost, upornost, volja za rad „rukama“, smisao za estetski izgled te prezentaciju rada Zadruga i Škole. Glavni razlog osnivanja zadruga bio je poduzetništvo, a kao inspiraciju voditeljica ističe školski vrt te uzgoj ljekovitog i začinskog bilja. Cilj same zadruga jest promocija škole, mjesta, druženje učenika i vanjskih članova putem raznih radionica.

Učenička zadruga osnovana je 2014.godine te je od tada kroz nju prošlo 120-ak učenika te se u međuvremenu otvorila nova sekcija Kukičarenje. Okupljanje učenika po pojedinim sekcija trajalo je mje od mjesec dana, a trenutno zadruga broji čak 88 učenika. Učenici kod osmišljavanja novog proizvoda sudjeluju od ideje do načina izvedbe uz poštivanje tradicije. Svoje proizvode izlažu na svim manifestacijama uz Dane općine u 10. mjesecu svake godine te na Županijskim i dva puta na Državnim smotrama. Do sad je zadruga sudjelovala i na Festivalu kajkavskih popevki Krapina, Danu škole, Danu općine, virtualnim smotrama tijekom pandemije, Državnoj smotri u Vinkovcima na kojima su dobili Pohvalnice i Zahvalnice.

Svoje proizvode najviše oglašavaju na web stranici OŠ Side Koštić Radoboj, raznim smotrama, Radobojskom listu, Školskom listu te na izložbama u školi. Prihode od prodaje proizvoda ulažu u potreban materijal za rad učeničke zadruge te uređenje školskog parka.

SEKCIJA „RADOBOJSKA ŠKRINJICA“

Radobojska škrinjica bavi se sakupljanjem recepata naših baka, izradom brošura, izradom letaka, uređivanjem kutka zadruge u holu škole te sudjelovanjem na prigodnim manifestacijama. Sekcija trenutno broji 17 učenika, a kao glavni zadatak voditeljica ističe pripremu za Županijsku smotru, uređenje izložbeno-prodajnog kutka u holu škole te sudjelovanje na prigodnim manifestacijama. Cilj sekcije jest kao i svake pojedine u zadruzi, promocija rada Učeničke zadruge.

Sekcija je do sad sudjelovala na raznim manifestacijama kao što su: Dan škole, Dani općine, Festival kajkavskih popevki, Županijske smotre te Državne smotre, a kao najveći uspjeh u 2020./2022. školskoj godini ističu Prvo mjesto na on-line Županijskoj smotri i sudjelovanje na on-line Državnoj smotri.

SEKCIJA „MLADI VRTLARI“

Mladi vrtlari brinu o sobnim biljkama u školi, školskim dvorištem, školskim voćnjakom. Također provode manje ekološke akcije, pokuse i terenska istraživanja, prema potrebi izrađuju različite proizvode za školske sajmove.

Sekcija trenutno broji 8 učenika, a kao glavni cilj sekcije ističu razvoj učenika u osobu visoke ekološke i društvene svijesti, svjesne vlastitih mogućnosti utjecaja na društvo i okoliš. Sekcija navodi i nekoliko zadataka kao što su podizanje svijesti o utjecaju ljudi na okoliš, poticanje učenika na pro aktivan stav u odnosu na društvene probleme te poticanje volontiranja.

Sekcija je do sad sudjelovala na Županijskim smotrama Školskih zadruga, a kao glavni uspjeh u 2020./2021. školskoj godini ističu održavanje školskog dvorišta i voćnjaka, zeleni zid u holu škole te provođenje nekoliko ekoloških akcija.

Slika 9. Zadrugari sekcije „Mladi vrtlari“

Izvor: <https://huuz.hr/radobojski-guci-i-trpuci/>

SEKCIJA „MLADI KERAMIČARI“

Mladi keramičari naziv je sekcije učeničke zadruge “Radobojski Guci i Trpuci” koja djeluje u okviru OŠ Side Košutić Radoboj. Okuplja učenike od petog do osmog razreda koji njeguju sklonost prema modeliranju i obradi gline. Sekcija je nastala kao produkt višegodišnje suradnje naše škole s Društvom za pomoć mentalno retardiranim osobama iz Krapine na brojnim projektima.

Kao sudionik jednog u nizu tih projekata škola je dobila vrijednu keramičku peć koja sada služi za pečenje proizvoda od gline. Sekcija izrađuje prigodne ukrase i proizvode usko vezane uz godišnji plan kulturne i javne djelatnosti škole. Također su izrađivali kasice-prasice povodom Dana štednje, gljive povodom Dana škole, čizmice povodom Svetog Nikole, anđele povodom Božića, pisanice povodom Uskrsa i niz drugih proizvoda.

Slika 10. Uskrsne pisanice zadrugarske sekcije „Mladi keramičari“

Izvor: <https://huuz.hr/radobojski-guci-i-trpuci/>

„FOTO SEKCIJA“

Foto sekcija broji 7 učenika koji se bave fotografiranjem različitih događaja, portreta, kadrova u prirodi, obradom fotografije, upoznavanjem alata vezanih uz obradu fotografije, sudjelovanjem u foto natjecajima, snimanjem i montažom filmova za potrebe škole.

Voditeljica sekcija iznosi nekoliko glavnih zadataka kao što su prepoznati izražajna sredstva fotografije, razlikovati vrste kadrova, planova i kuta snimanja. Sekcija također ističe važnost uočavanja i razumijevanja prirode svjetla i vrsta rasvjete u fotografiji (prirodna/umjetna, jačinu, smjer i karakter svjetla) kao i prepoznavanje i objašnjavanje obilježja reportažne, portretne, pejzažne, reklamne i modne fotografije.

Zadruhari Foto sekcije bave se analizom fotografske slike na vizualnoj, značenjskoj, tehničkoj i estetskoj razini te trebaju znati pristupiti snimanju događaja, portreta i predmeta. Zatim se naglašava i samostalno služenje fotoaparatom, snimanje kadrova za opremanje školskih novina i časopisa, te uređivanje fotografija za školsku web stranicu. Učenici u svom radu analiziraju i kritički vrednuju svoj i tuđi rad u grupi, sudjeluju u procesu obrade fotografija, na fotografskim natjecajima i natjecanjima te u samoj organizaciji izložbe fotografija.

Cilj Foto sekcija jest razviti razumijevanje, zanimanje, poštovanje, skrb za medijsku kulturu te vlastito kritičko mišljenje. Također je i vrlo važno poticanje motiviranosti učenika, razvijanje sposobnosti i interesa u području medijskoga stvaralaštva, razvoj komunikacijskih vještina – interna i eksterna komunikacija te cjeloživotnog učenja koje se temelji na informacijsko- komunikacijskim tehnologijama. Zadruhari Foto sekcije kroz gledanje fotografija, usvajaju osnovno teorijsko znanje iz fotografije, osposobljavaju se za komunikaciju s medijem kao i za vrjednovanje fotografskih ostvarenja.

Sekcija je od sad sudjelovala u snimanju videa za smotru Učeničkih zadruga, a kao glavni uspjeh u 2020./2021. školskoj godini sekcija izdvaja fotografiju učenika koja je 22.11.2020. ušla u top 20% tjednih fotografija te godinu kasnije i fotografiju jedne učenice koja je 26.4.2021. ušla u top 20% tjednih fotografija na Pixoto svjetskoj stranici gdje se objavljuju fotografije u različitim kategorijama s dnevnim, tjednim, mjesečnim i godišnjim pobjednicima.

SEKCIJA „DOMAĆINSTVO-KUHANJE“

Kao najbrojnija sekcija koja se sastoji od čak 47 učenika, „Domaćinstvo-kuhanje“ bavi se pripremom proizvoda od autohtonih sezonskih namirnica kao što su džemovi, sirupi, sušeno voće, kolač i sl. Također redovito posjećuju lokalne OPG-ove gdje se upoznaju s načinom prerade namirnica.

Kao glavni cilj, sekcija ističe pripremu učenika za stvarni život, sudjelovanje na smotrama te razvijanje poduzetničkih vještina. Također se teži razvijanju praktičnih vještina, poticanju međusobne suradnje i komunikacije, usvajanju dobrih kućnih navika, usmjeravanju prema samostalnom vođenju kućanstva te poticanju samostalnog rada i poduzetničkog duha.

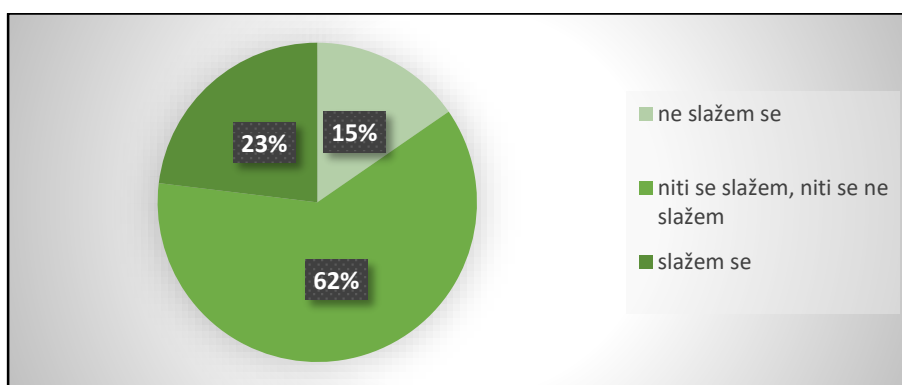
Sekcija je do sad sudjelovala na smotrama zadruga i sajmovima humanitarnog karaktera. Zadnje dvije godine nastavu su provodili online i nije bilo puno mogućnosti za uključivanjem u akcije, no u ovoj školskoj godini (2021./2022.) započeli su pripremu proizvoda za buduće smotre zadruga, na kojima uvijek postižu zapažene rezultate.

10. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Tvrđnje kojima se željelo ispitati u kojoj je mjeri pandemija Covid-19 utjecala na segmente učeničke zadruge kao što su interes učenika, odlazak na smotre i sajmove, prihode od prodaje proizvoda te nabavci sirovina, materijala i drugih potrepština u zadruzi, glasile su:

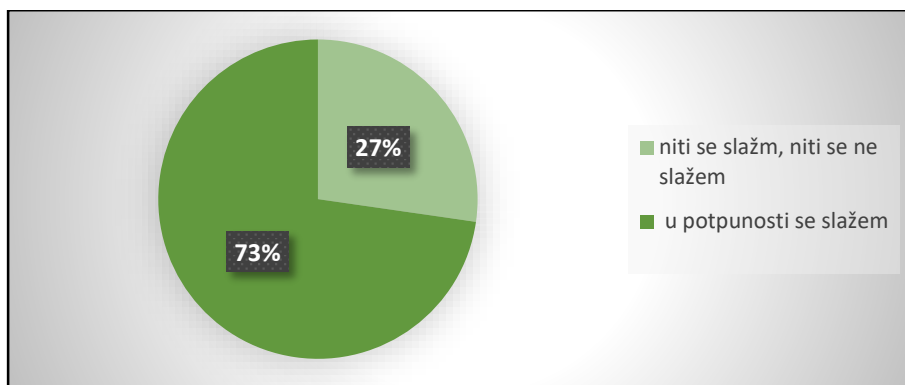
1. U vrijeme pandemije Covid-19 smanjen je interes učenika u uključenju te cjelokupnom angažmanu vaše zadruge
2. Tijekom izvođenja radionica bio nam je potreban veći prostor kako bi održali potreban razmak u skladu s epidemiološkim mjerama
3. Odlazak na sajmove u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda bio je smanjen tijekom pandemije
4. Odlazak na sajmove u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda potpuno je izostao tijekom pandemije
5. Odlazak na smotre u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda bio je smanjen tijekom pandemije
6. Odlazak na smotre u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda potpuno je izostao tijekom pandemije
7. Odlazak na smotre, sajmove i izložbe bio je onemogućen svim sekcijama
8. Odlazak na smotre, sajmove i izložbe bio je onemogućen samo pojedinim sekcijama
9. Prihodi od prodaje proizvoda smanjeni su tijekom pandemije
10. Prihodi od prodaje proizvoda rasli su tijekom pandemije
11. Tijekom pandemije uspješno sam proveo/la sve planirane aktivnosti vezane uz rad zadruge/zadružne sekcije
12. Tijekom pandemije smanjena je nabavka sirovina, materijala i drugih potrepština zadruga
13. Tijekom pandemije povećana je nabavka sirovina, materijala i drugih potrepština zadruga
14. Tijekom pandemije bio/la sam manje motiviran/a za rad vezan uz učeničku zadrugu
15. Tijekom pandemije teže sam organizirao/la rad sekcije učeničke zadruge
16. Tijekom pandemije redovito sam provodio/la aktivnosti s učenicima uključenima u učeničku zadrugu
17. Tijekom pandemije neke sekcije učeničke zadruge nisu djelovale

Kod prve tvrdnje „U vrijeme pandemije Covid-19 smanjen je interes učenika u uključenju te cjelokupnom angažmanu vaše zadruge.“ 2 voditeljice zadruga/sekcija istaknule su kako se ne slažu s tvrdnjom, 6 voditeljica se niti slaže, niti se ne slaže, a 3 voditeljice se slažu s tvrdnjom s čime možemo zaključiti kako se u navedene 2 zadruge relativno nije uvelike smanjio interes učenika te se nije potvrdila hipoteza H1 (U zadrugama je tijekom pandemije Covid-19 došlo do smanjenja interesa učenika za uključenjem u zadrugu te cjelokupnom angažmanu u zadrugi).

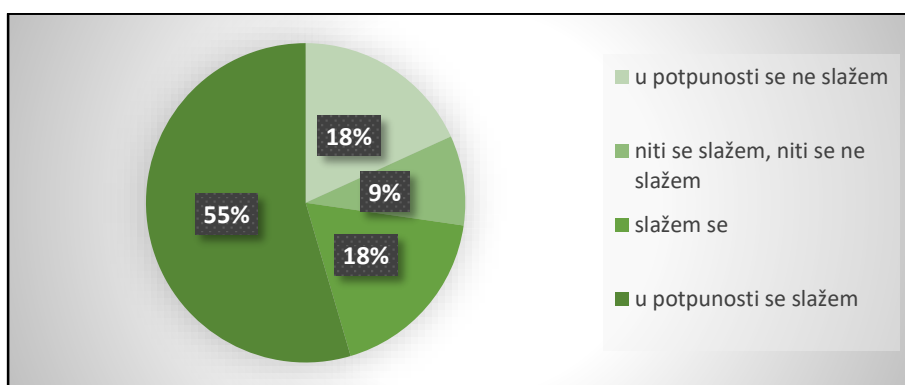
Slika 11. Odgovori ispitanika na tvrdnju „U vrijeme pandemije Covid-19 smanjen je interes učenika u uključenju te cjelokupnom angažmanu vaše zadruge“

Kod druge tvrdnje “Tijekom izvođenja radionica bio nam je potreban veći prostor kako bi održali potreban razmak u skladu s epidemiološkim mjerama.“ 3 voditeljice zadruga/sekcija istaknule su kako se niti slažu, niti ne slažu s tvrdnjom, a 8 voditeljica se u potpunosti slaže s tvrdnjom čime možemo zaključiti kako je u navedene 2 zadruge bio potreban veći prostor zbog epidemiološkog razmaka te potvrditi hipotezu H2 (Tijekom pandemije Covid-19, voditeljima zadruga bio je potreban veći prostor za izvođenje radionica kako bi održali potreban razmak u skladu s epidemiološkim mjerama).

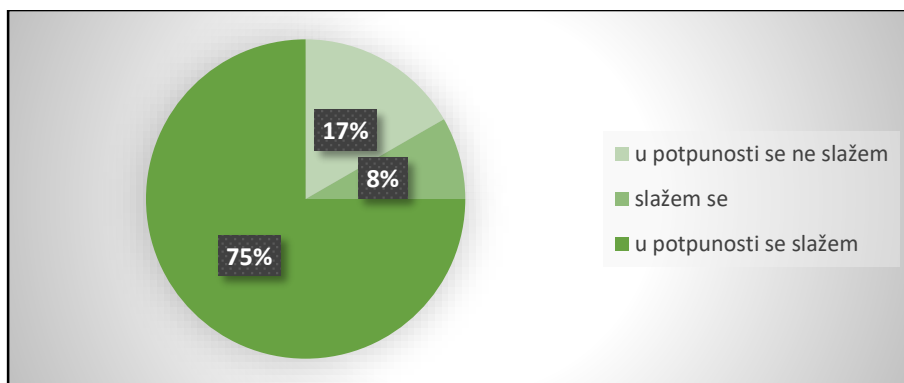
Slika 12. Odgovori ispitanika na tvrdnju “Tijekom izvođenja radionica bio nam je potreban veći prostor kako bi održali potreban razmak u skladu s epidemiološkim mjerama“

Kod treće tvrdnje „Odlazak na sajmove u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda bio je smanjen tijekom pandemije Covid-19.“ 2 voditeljice zadruga/sekcija istaknule su kako se u potpunosti ne slažu, 1 voditeljica se niti slaže niti ne slaže, 2 voditeljice se slažu, a 6 voditeljica se u potpunosti slaže s tvrdnjom čime možemo zaključiti kako je kod većine voditeljica odlazak na sajmove bio smanjen tijekom pandemije.

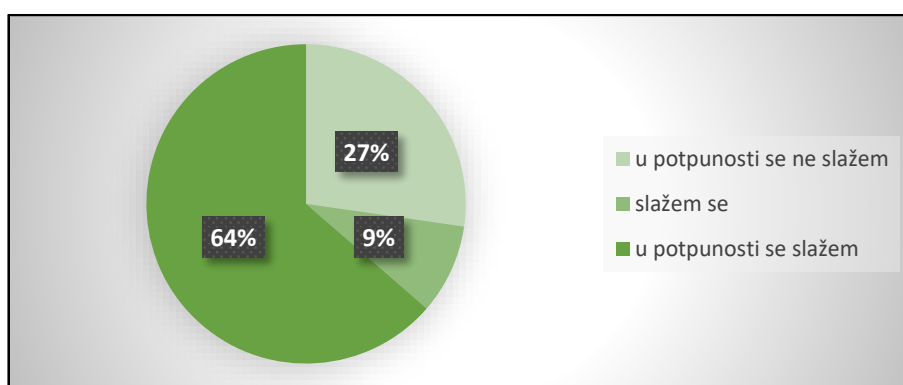
Slika 13. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Odlazak na sajmove u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda bio je smanjen tijekom pandemije Covid-19“

Kod četvrte tvrdnje „Odlazak na sajmove u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda potpuno je izostao tijekom pandemije.“ 1 voditeljica zadruge/sekcije istaknula je kako se u potpunosti ne slaže, 1 voditeljica se slaže, a 9 voditeljica se u potpunosti slaže s tvrdnjom čime možemo zaključiti kako ne samo da je došlo do smanjenja, već je kod većine odlazak na sajmove potpuno izostao tijekom pandemije. Uvidom u rezultate možemo potvrditi hipotezu H3 (Odlazak na smotre u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda bio je smanjen tijekom pandemije Covid-19).

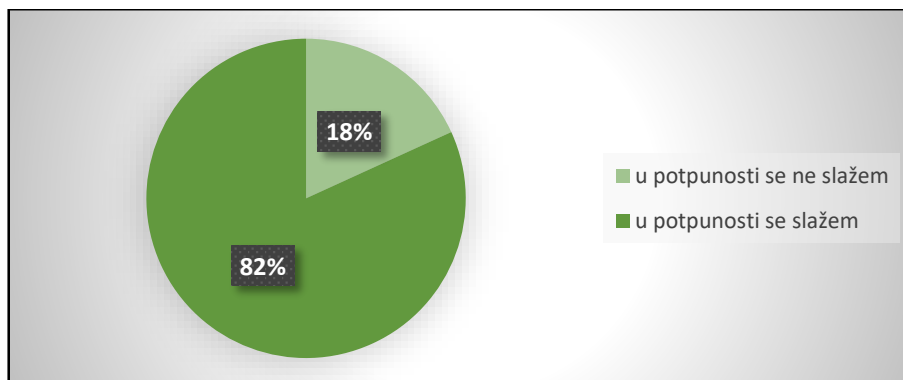
Slika 14. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Odlazak na sajmove u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda potpuno je izostao tijekom pandemije“

Kod pete tvrdnje „Odlazak na smotre u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda bio je smanjen tijekom pandemije“ 3 voditeljice zadruga/sekcija u potpunosti se ne slažu, 1 voditeljica se slaže, a 7 voditeljica se u potpunosti slaže s tvrdnjom čime možemo zaključiti kako je odlazak na smotre kod većine voditeljica bio smanjen tijekom pandemije.

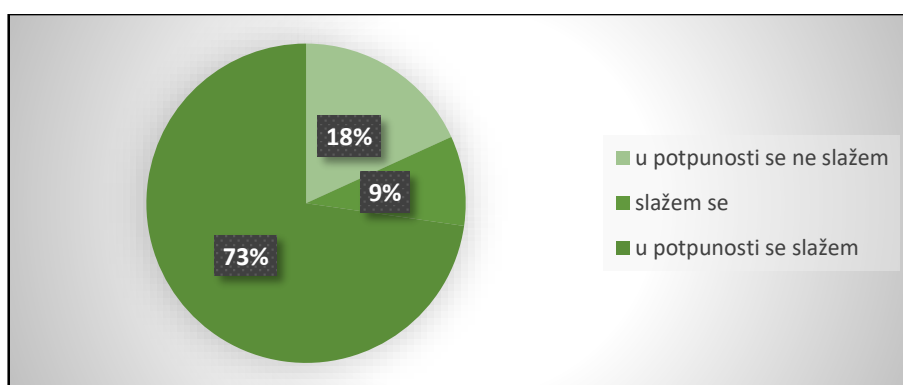
Slika 15. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Odlazak na smotre u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda bio je smanjen tijekom pandemije“

Kod šeste tvrdnje „Odlazak na smotre u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda potpuno je izostao tijekom pandemije.“ 2 voditeljice zadruga/sekcija u potpunosti se ne slažu, dok se 9 voditeljica u potpunosti slažu s tvrdnjom čime možemo zaključiti kako je kod većine voditeljica odlazak na smotre tijekom pandemije u potpunosti izostao.

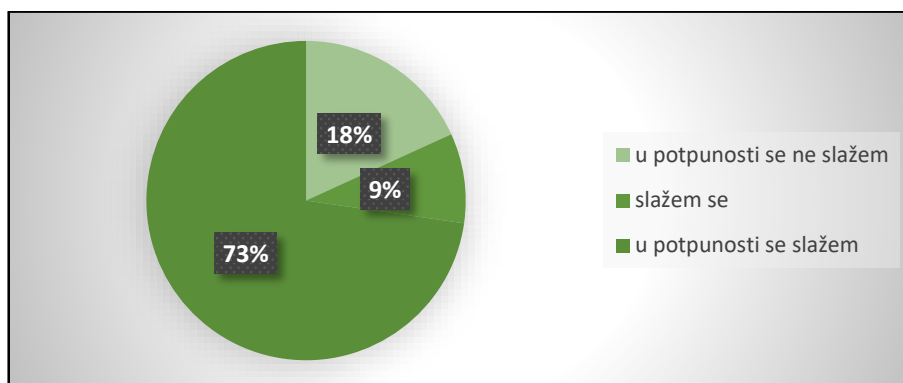
Slika 16. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Odlazak na smotre u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda potpuno je izostao tijekom pandemije“

Kod sedme tvrdnje „Odlazak na smotre, sajmove i izložbe bio je onemogućen svim sekcijama.“ 2 voditeljice zadruga/sekcija u potpunosti se ne slažu, 1 voditeljica se slaže, a 8 voditeljica se u potpunosti slaže s tvrdnjom čime možemo zaključiti kako je odlazak na smotre, sajmove i izložbe bio onemogućen većini zadrugarskih sekcija kao posljedica stalnih promjena epidemioloških mjera, moguće buke u komunikacijskom kanalu ili strahu ugrožavanja zdravlja sebe i svojih bližnjih.

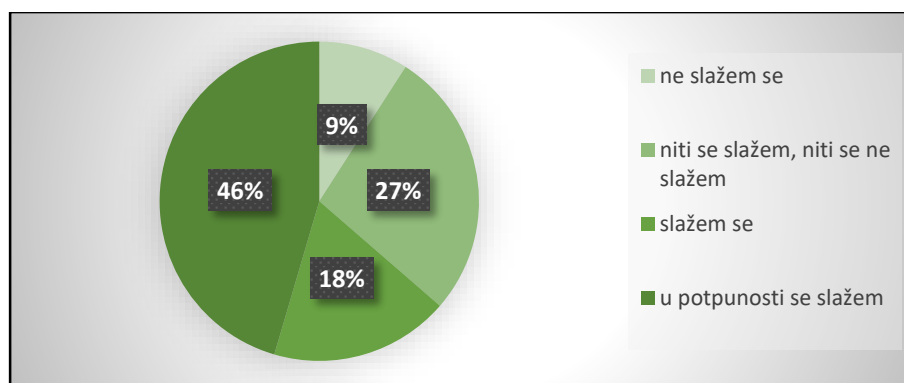
Slika 17. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Odlazak na smotre, sajmove i izložbe bio je onemogućen svim sekcijama.“

Kod osme tvrdnje „Odlazak na smotre, sajmove i izložbe bio je onemogućen samo pojedinim sekcijama.“ 7 voditeljica zadruga/sekcija u potpunosti se ne slažu, 2 voditeljice se ne slažu, 1 voditeljica se slaže i 1 u potpunosti slaže s tvrdnjom čime možemo zaključiti kako uslijed stalnih promjena epidemioloških mjera, voditeljice nisu jednoglasno suglasne što se moglo ili smjelo raditi tijekom pandemije Covid- 19.

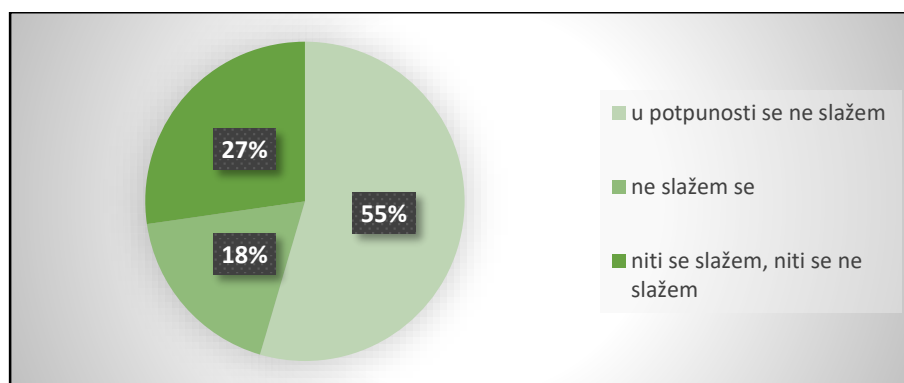
Slika 18. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Odlazak na smotre, sajmove i izložbe bio je onemogućen samo pojedinim sekcijama“

Kod devete tvrdnje „Prihodi od prodaje proizvoda smanjeni su tijekom pandemije.“ 1 voditeljica zadruga/sekcije se ne slaže, 3 voditeljice se niti slažu, niti ne slažu, 2 se slažu i 5 voditeljica se u potpunosti slaže s tvrdnjom čime možemo zaključiti kako je kod većine voditeljica zadruga prihod od prodaje proizvoda smanjen tijekom pandemije te potvrditi hipotezu H4 (Prihodi od prodaje proizvoda smanjeni su tijekom pandemije Covid-19)

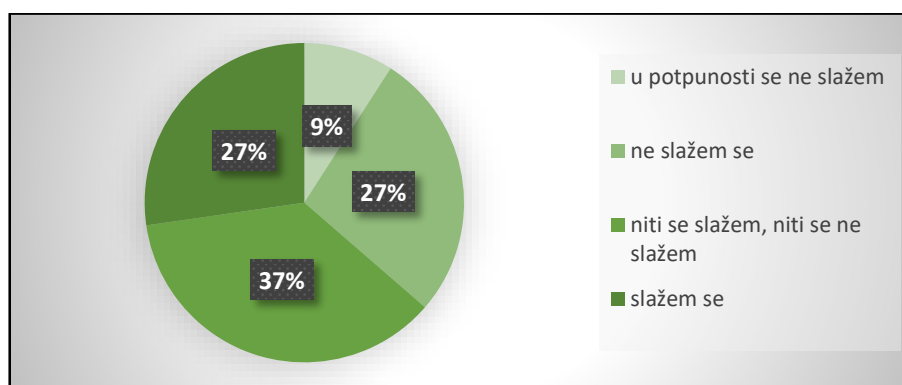
Slika 19. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Prihodi od prodaje proizvoda smanjeni su tijekom pandemije.“

Kod desete tvrdnje “Prihodi od prodaje proizvoda rasli su tijekom pandemije“ 6 voditeljica zadruga/sekcija u potpunosti se ne slažu, 2 voditeljice se ne slažu, a 3 voditeljice se niti slažu, niti ne slažu s tvrdnjom čime možemo zaključiti kako kod većine voditeljica zadruga prihod od prodaje proizvoda nije rastao tijekom pandemije.

Slika 20. Odgovori ispitanika na tvrdnju “Prihodi od prodaje proizvoda rasli su tijekom pandemije“

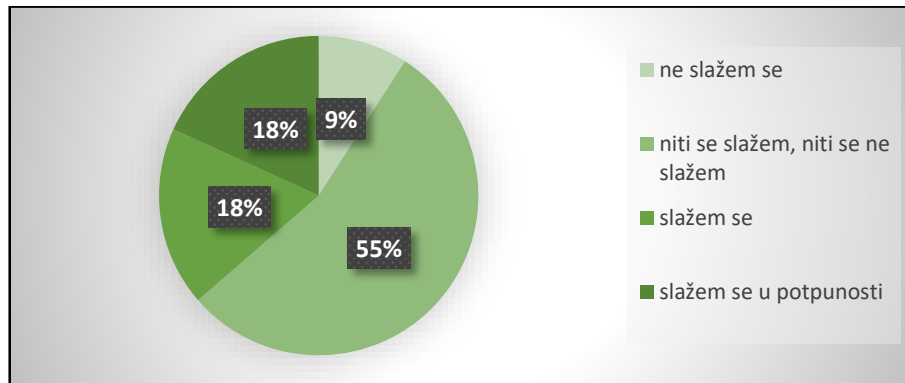
Kod jedanaeste tvrdnje “Tijekom pandemije uspješno sam proveo/la sve planirane aktivnosti vezane uz rad zadruga/zadružne sekcije.“ jedna voditeljica zadruga/sekcija u potpunosti se ne slaže, 3 voditeljice se ne slažu, 4 voditeljice se niti slažu, niti ne slažu s tvrdnjom, dok se 3 voditeljice slažu s tvrdnjom čime možemo zaključiti kako je većinu voditeljica pandemija sputavala u uspješnom provođenju i planiranju aktivnosti vezanih uz rad zadruga odnosno zadružnih sekcija.

Slika 21. Odgovori ispitanika na tvrdnju “Tijekom pandemije uspješno sam proveo/la sve planirane aktivnosti vezane uz rad zadruga/zadružne sekcije“

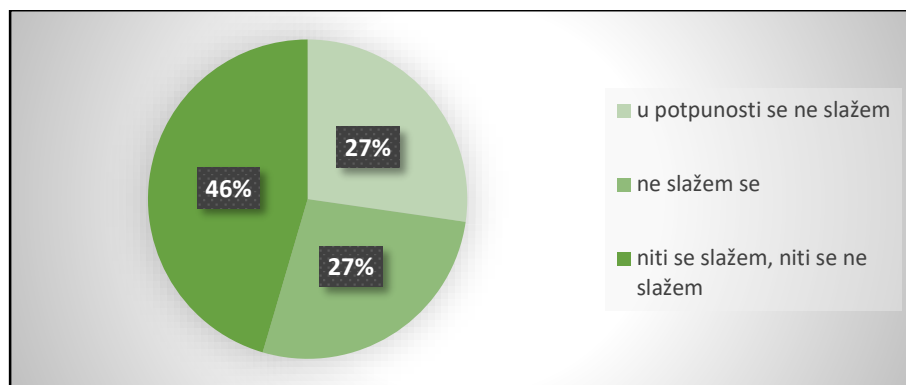

Kod dvanaeste tvrdnje „Tijekom pandemije smanjena je nabavka sirovina, materijala i drugih potrepština zadruga .“ Jedna voditeljica zadruga/ sekcije ne slaže se s tvrdnjom, 6 voditeljica se niti slažu, niti ne slažu, 2 voditeljice se slažu i 2 voditeljice se u potpunosti slažu s tvrdnjom čime možemo zaključiti kako je većina voditeljica neutralnog odgovora uslijed smanjena u nabavci sirovina u zadruzi.

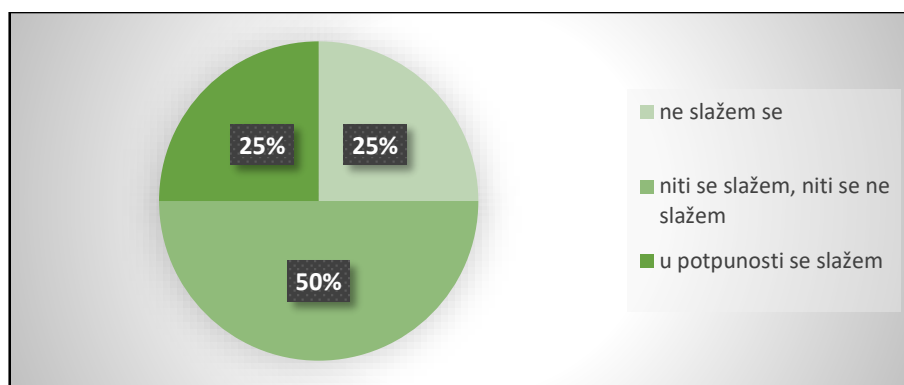
Slika 22. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Tijekom pandemije smanjena je nabavka sirovina, materijala i drugih potrepština zadruga“

Kod trinaeste tvrdnje “Tijekom pandemije povećana je nabavka sirovina, materijala i drugih potrepština zadruga“ 3 voditeljice zadruga/sekcija u potpunosti se ne slažu, 3 voditeljice se ne slažu, a 5 voditeljica se niti slaže, niti ne slaže s tvrdnjom čime možemo ponovno zaključiti kako je većina voditeljica neutralnog odgovora uslijed smanjenja u nabavci sirovina u zadruzi, odnosno ni jednoj sekciji nabavka sirovina i materijala nije povećana, dio sekcija iznosi kako je nabavka smanjena a kod dijela sekcija je nabavka sirovina i materijala ostala na istoj razini. Uvidom u spomenute rezultate možemo djelomično potvrditi hipotezu H5 (Tijekom pandemije smanjena je nabavka sirovina, materijala i drugih potrepština zadruga).

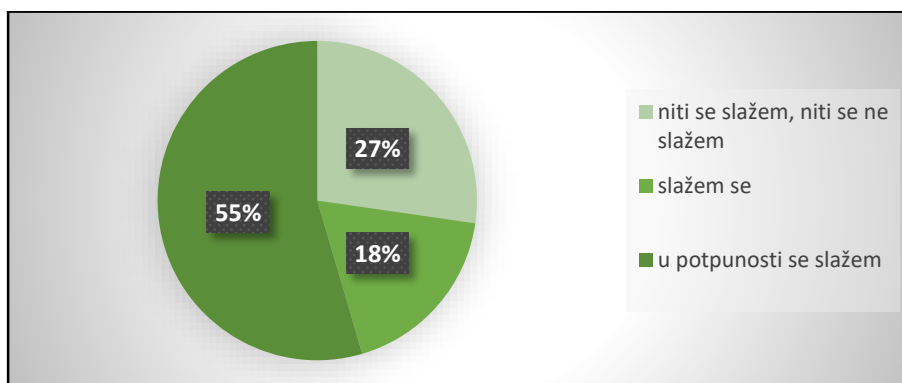
Slika 23. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Tijekom pandemije povećana je nabavka sirovina, materijala i drugih potrepština zadruga“

Kod četrnaeste tvrdnje „Tijekom pandemije bio/la sam manje motiviran/a za rad vezan uz učeničku zadrugu.“ 2 voditeljica zadruga/sekcija se ne slažu, 6 voditeljica se niti slaže, niti ne slaže, dok se 3 voditeljice u potpunosti slažu s tvrdnjom čime možemo zaključiti kako je većina voditeljica zadruga neutralnog odgovora u vezi motivacije za rad s učenicima tijekom pandemije te je očito sama pandemija individualno utjecala na voditeljice zadruga/zadružnih sekcija.

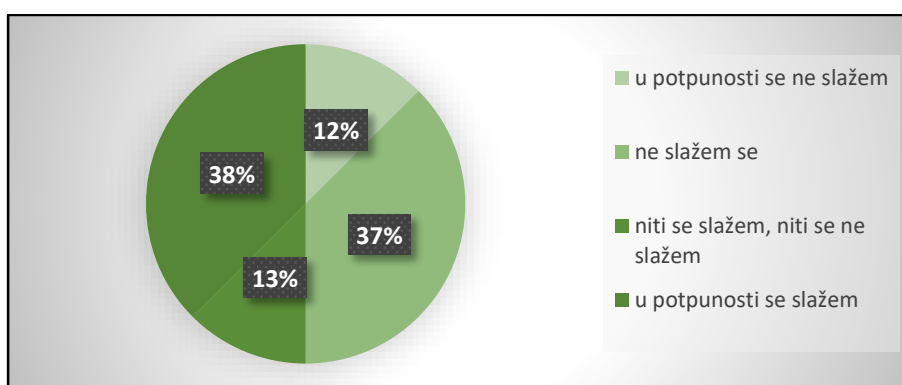
Slika 24. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Tijekom pandemije bio/la sam manje motiviran/a za rad vezan uz učeničku zadrugu“

Kod petnaeste tvrdnje „Tijekom pandemije teže sam organizirao/la rad sekcije učeničke zadruge.“ 3 voditeljice zadruga/sekcija se niti slažu, niti ne slažu, 2 voditeljice se slažu, dok se 6 voditeljica u potpunosti slaže s tvrdnjom čime možemo zaključiti kako je većina voditeljica teže organizirala rad sekcije učeničke zadruge te potvrditi hipotezu H6 (Tijekom pandemije Covid-19 voditelji zadruga/sekcija teže su organizirali rad s učenicima).

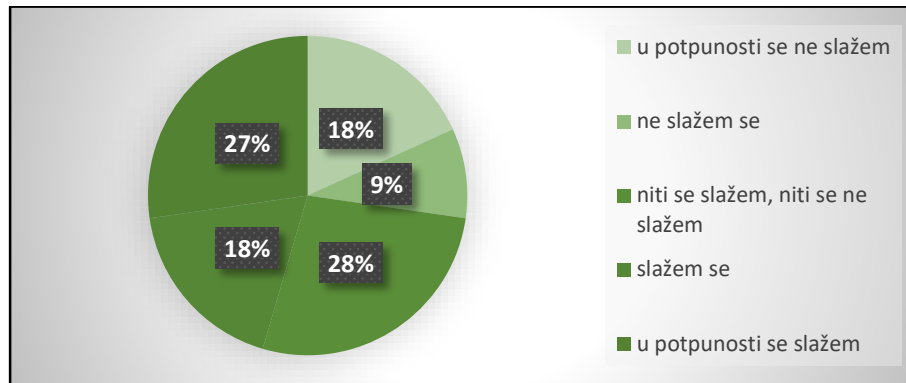
Slika 25. Odgovori ispitanika na tvrdnju Tijekom pandemije teže sam organizirao/la rad sekcije učeničke zadruge“

Kod šesnaeste tvrdnje „Tijekom pandemije redovito sam provodio/la aktivnosti s učenicima uključenima u učeničku zadrugu.“ 1 voditeljica zadruga/sekcije u potpunosti se ne slaže, 3 voditeljice se ne slažu, 1 voditeljica se niti slaže, niti ne slaže s tvrdnjom, 3 voditeljice se slažu i 3 voditeljice se u potpunosti slažu s tvrdnjom čime možemo zaključiti kako se rad u pojedinim sekcijama teže provodio dok se kod dijela sekcija rad redovito provodio tijekom pandemije.

Slika 26. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Tijekom pandemije redovito sam provodio/la aktivnosti s učenicima uključenima u učeničku zadrugu“

Kod sedamnaeste tvrdnje „Tijekom pandemije neke sekcije učeničke zadruge nisu djelovale.“ 2 voditeljice zadruga/sekcija u potpunosti se ne slažu, 1 voditeljica se ne slaže, 3 voditeljice se niti slažu, niti ne slažu s tvrdnjom, 2 voditeljice se slažu i 3 voditeljice se u potpunosti slažu s tvrdnjom čime možemo zaključiti kako pojedine sekcije učeničke zadruge tijekom pandemije nisu djelovale.

Slika 27. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Tijekom pandemije neke sekcije učeničke zadruge nisu djelovale.“

Uzimajući u obzir rezultate posljednje dvije tvrdnje, očito su individualni zahtjevi rada pojedine sekcije tijekom pandemije Covid-19 bili važan faktor u mogućnosti redovne provedbe aktivnosti zadruga / sekcija zadruga. Imajući na umu veličinu sekcije (brojnost učenika), vrstu aktivnosti i mjesta njihovog provođenja (unutrašnji i vanjski prostor) može se zaključiti kako je pandemija različito utjecala na rad pojedinih sekcija. Dok su se neke sekcije relativno uspješno nosile s izazovima pandemije, očito su neke sekcije zbog pandemije onemogućene u svom redovnom radu.

11. RASPRAVA

Učeničke zadruge važan su oblik odgojno – obrazovnog rada u školama, kojima se razvijaju potencijali i radne navike učenika, potiču se učenička poduzetnička znanja i vještine, jača se motivacija za proizvodnim i radnim procesima, samopouzdanje i svijest o vlastitim interesima i mogućnostima. U teorijskom dijelu rada opisani su temeljni pojmovi zadruge i učeničke zadruge, od osnovne definicije učeničkog zadrugarstva, osnivanja zadruge te organizacije i ustroja do usporedbe učeničkog zadrugarstva u Europi i svijetu. Također je spomenuta Hrvatska udruga učeničkih zadruga kojoj su glavni ciljevi razvijanje i promicanje učeničkog zadrugarstva te njegovanje duge i bogate tradicije, provođenje cjeloživotnog učenja i obrazovanja svih dobnih skupina u području učeničkog zadrugarstva te poticanje stalnog razvoja obrazovnih i odgojnih ciljeva učeničkog zadrugarstva u hrvatskom školskom sustavu.

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati u kolikoj je mjeri pandemija Covid-19 utjecala na segmente učeničke zadruge kao što su interes učenika, odlazak na smotre i sajmove, prihode od prodaje proizvoda te nabavci sirovina, materijala i drugih potrepština u zadruzi. Kroz sedamnaest tvrdnji, voditelji učeničkih zadruga „Srčke“ i „Radobojski Guci i Trpuci“ potvrdili su pretpostavke da je pandemija Covid-19 negativno utjecala na rad cjelokupne zadruge. Prema općoj definiciji učenička zadruga kao oblik izvannastavne aktivnosti uključuje učenike osnovnoškolske i srednjoškolske dobi prema vlastitom interesu i izboru u pojedine sekcija. Pandemija Covid-19 negativno je utjecala na ljudski život u zdravstvenom, ali i obrazovnom segmentu. Učenici su tijekom tog burnog razdoblja bili izloženi svakojakim online oblicima nastave te samim time bili uskraćeni za mnoge izvannastavne aktivnosti od kojih je jedna svakako i učeničko zadrugarstvo u kojem su prije pojave pandemije razvijali svoju kreativnost, stvaralaštvo i ljubav prema očuvanju kulturne baštine Republike Hrvatske. Učenikov interes i volja za kreativnim radom očituje se u hipotezi H1 koja nije do kraja potvrđena zbog većinskog neutralnog odgovora voditeljica koje se niti slažu, niti ne slažu s tvrdnjom da je u vrijeme pandemije Covid-19 smanjen interes učenika u uključenju te cjelokupnom angažmanu vaše zadruge. Interes učenika očituje se u samom broju učeničkih zadrugara u zadruzi i „Radobojski Guci i Trpuci“ koja broji čak 88 učenika te podatak da je kroz zadrugu, od njezinog osnutka prošlo 120-ak učenika što je veliki broj za tek 5 sekcija u zadruzi. Interes učenika u učeničkoj zadruzi, koji su istaknule tek 3 voditeljice možemo potkrijepiti učeničkim zalaganjem na smotrama koje su se odvijale u online obliku što je učenicima i voditeljicama pojedinih sekcija bilo do sad nepoznato područje.

Usprkos drugačijim okolnostima i organizaciji smotra, rezultati su pokazali kako je uloženi velik trud da se na drugačiji način, u što boljem svjetlu prikažu izrađeni proizvodi. Uvidom u rezultate koji su proizašli iz druge hipoteze (H2: *Tijekom pandemije Covid-19, voditeljima zadruga bio je potreban veći prostor za izvođenje radionica kako bi održali potreban razmak u skladu s epidemiološkim mjerama*) vidljivo je kako su epidemiološke mjere uvelike utjecale na obrazovni sustav, kako kroz redovnu nastavu, tako i kroz izvannastavne aktivnosti. Potvrda treće hipoteze (H3: *Odlazak na smotre u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda bio je smanjen tijekom pandemije Covid-19*) je bila unaprijed također očekivana zbog prekida mnogih događanja kao i ograničavanja okupljanja tijekom pandemije Covid-19 na području cijele Republike Hrvatske. Sajmovi, županijske i državne smotre, samo su neki od važnih događanja na kojima učeničke zadruge imaju priliku predstaviti svoje rukotvorine širem broju ljudi te na najnačin ostvariti prihode od prodaje proizvoda koje kasnije ulažu u nabavku materijala potrebnih za rad u zadrugi ili navedene prihode upotrebljavaju u humanitarne svrhe kao pomoć učenicima slabijeg socio ekonomskog statusa u pokrivanju troškova izleta. Potvrda četvrte hipoteze (H4: *Prihodi od prodaje proizvoda smanjeni su tijekom pandemije Covid-19*) još je samo jedan u nizu negativnih učinaka navedene pandemije nakon koje će se učenička zadruga neko vrijeme obnavljati, kako u financijskom tako u društvenom pogledu. Djelomičnu potvrdu pete hipoteze (H5: *Tijekom pandemije smanjena je nabavka sirovina, materijala i drugih potrepština zadruga*) možemo povezati sa smanjenim radom učeničkih zadruga u protekle 2 godine što rezultira i manjom potrebom nabavljanja sirovina i materijala za njihov rad. Posljednja hipoteza je glasila: *Tijekom pandemije Covid-19 voditelji zadruga/sekcija teže su organizirati rad s učenicima*. Kao rezultat mnogobrojnih negativnih efekata pandemije Covid-19, kao što su smanjen interes učenika, pad prihoda od prodaje proizvoda, manjak društvenog života unutar učeničke zadruga u školi i na sajmovima, ističe se i teža organizacija voditelja zadruga/ sekcija kojima su protekle dvije godine bile velik izazov koji do sad nisu imale prilike iskusiti.

Svaki voditelj zadruga odnosno zadružne sekcije je i učitelj u osnovnoj školi koji uz svoju izvannastavnu aktivnost ima i redovnu dužnost razrednika ili učitelja te je svakako očekivana i slabija organizacija unutar učeničke zadruga s obzirom na obaveze koje su se samo na njihovim radnim mjestima utrostručile, a kada bi se osvrnuli i na obiteljske i zdravstvene obaveze, vjerujem da bi većini učitelja bilo nezamislivo u tako teškoj periodu voditi i izvannastavnu aktivnost kao što je učenička zadruga.

12. ZAKLJUČAK

Provedenim istraživanjem željelo se ispitati iskustvo voditelja/voditeljica sekcija učeničke zadruge „Srčke“ i „Radobojski Guci i Trpuci“ s području Krapinsko-zagorske županije tijekom pandemije Covid-19. Većina pretpostavki potvrđena je kroz šest postavljenih hipoteza koje su se odnosile na određene segmente djelovanja zadruga i zadružnih sekcija na koje bi pandemija mogla utjecati. Djelomična potvrda prve hipoteze koja je pretpostavljala manjak učeničkog interesa možemo opravdati kroz težinu situacije s kojom su se voditelji, ali i sami zadrugari tijekom pandemije susreli. Svakako je teško procijeniti učenikov interes tijekom navedenog razdoblja zbog iznimno teške zdravstvene situacije koja je zadesila i područje obrazovanja na način da su izvannastavne aktivnosti, nažalost, tijekom razdoblja pandemije učenicima bile pri dnu ljestvice prioriteta koje su si postavili sami učenici ili zajedno sa svojim roditeljima. Vrijeme pandemije iziskivalo je veliku angažiranost nastavnika, učitelja i profesora u odgojno-obrazovnom radu škole, stoga je bilo za očekivati da će i voditelji zadruga, kao učitelji određenih predmeta, biti pod velikim pritiskom u organizaciji, radu i provođenju aktivnosti u svojoj zadruzi. Potvrdom šeste hipoteze, temeljem rezultata koji ukazuju kako su voditelji zadruga/sekcija teže organizirali rad s učenicima, dodatno je dokazan negativan utjecaj pandemije na učeničke zadruge. Kao u svim ustanovama, tako i u školi, tijekom pandemije jedan od uvjeta rada bio je vezan uz obvezu epidemiološkog razmaka. Kroz potvrdu druge hipoteze dokazano je kako se rad s učenicima u pandemijskom razdoblju trebao drugačije organizirati kako bi se zadovoljile sve propisane epidemiološke mjere. Potvrda treće i četvrte hipoteza još su jedan dokaz utjecaja pandemije koji je zadesio učeničke zadruge i time onemogućio nova iskustva učenika kroz prezentiranja svojih proizvoda na sajmovima. Pandemija je također ostavila svoj trag kroz smanjenje prihoda koje su voditeljice mudro ulagale u obnavljanje postojećih strojeva, nabavku materijala te pomoć onim najpotrebnijima u neposrednoj zajednici odnosno školi. Također djelomičnu potvrdu pete hipoteze možemo sagledati kroz nemogućnost nabavke određenih materijala iz razloga što se i sama proizvodnja i izrada određenih proizvoda u ponekim učeničkim zadrugama smanjila te nabavka materijala i sirovina za rad jednostavno nije bila u tolikoj mjeri niti potrebna.

Zakon o zadrugama kao temeljne zadružne vrednote iznosi odgovornost, demokratičnost, ravnopravnost, pravičnost i solidarnost, društvenu odgovornosti te skrb za druge što možemo vidjeti na primjeru Krojačke sekcije u Zadruzi „Srčeeke“ koja je svojim radom opravdala navedene vrijednosti izrađivši stotinjak maski za učenike Osnovne škole Marija Bistrica te time stavila naglasak na bezuvjetnom pomaganju i prije svega ljudskom činu koji je u tako teškim vremenima bio jedna velika svijetla točka u njihovom doprinosu svojoj odgojno-obrazovnoj zajednici.

LITERATURA

Babić, Z., Račić, D. (2011). Zadrugarstvo u Hrvatskoj: trendovi, pokazatelji i perspektiva u europskom kontekstu. *Sociologija i prostor: časopis za istraživanje prostornoga i sociokulturnog razvoja*, vol. 49, br. 3 (191), str. 287-311.

Babić, I., Šitum, S. (2013). Spremnost voditelja učeničkih zadruga za učenje, usvajanje novih znanja, sposobnosti i vještina. *PUTOKAZI: časopis Fakulteta društvenih znanosti dr. Milenka Brkića, Sveučilište/Univerzitet „Hercegovina“*, br. 1, str. 25-36.

Berdik, M., Grđan, J., Zbanatski, B., Tratnik, M., Horvat, B., Bajtal, D. (2018). *Priručnik za provedbu istraživačkog rada u učeničkoj zadruzi*. Zagreb: Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva.

Bučar, M. (ur.) i sur., (2008). *Školska učenička zadruga u razvoju djece i mladeži*. Zagreb: Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva.

Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva (HUUZ). (2022). *33. smotra učeničkih zadruga Republike Hrvatske*, <https://huuz.hr/33-smotra-ucenicickih-zadruga-republike-hrvatske/> (Preuzeto: 25.2.2022.)

International Cooperative Alliance (COOP). (2021). *First co-operative summer school for France*. <https://www.ica.coop/en/media/news/first-co-operative-summer-school-france> (Preuzeto: 4.3.2022.)

International Cooperative Alliance (COOP). (2021). *Young people and cooperatives: a perfect match?* Preuzeto: 4.3.2022. : <https://www.ica.coop/en/media/library/young-people-and-cooperatives-perfect-match>

Jagodić, L., Seršić, N. (2012). Učenička zadruga kao model poduzetništva. *Učenje za poduzetništvo*, vol. 2, br. 1, str. 193-200.

Katić, A. (2018). *Zadrugarstvo u Hrvatskoj, izazovi i prilike*. Diplomski rad. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli: Fakultet ekonomije i turizma.

La fédération québécoise des coopératives en milieu scolaire (COOPSO). (2012). <https://www.coopuqac.com/fr/nav/proposdenous.html> (Preuzeto: 28.2.2022.)

Posavec M. (2016). Zadovoljstvo poslom i poduzetničke sklonosti voditelja učeničkih zadruga. *Life and school: journal for the theory and practice of education = Leben und schule*, vol. 62, br. 1, str. 139-149.

Posavec, M. (2017). Budući učitelji u modelu obrazovanja za poduzetništvo. *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E: znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo*, vol . 7 br. 1, str. 207-219.

Rakocija, M. (2015). *Učeničko zadrugarstvo*. Diplomski rad. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku: Poljoprivredni fakultet.

Smith, C. B. (1935). *Boys' and Girls' 4-H Club Work*. Washington D.C.: U.S. Government Printing Office.

Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva (2006). *Statut Hrvatske udruge učeničkog zadrugarstva*. Zagreb

Tkalec Z., Qiuen M., Posavec Z. (2013). Mogućnosti integracije učeničkih zadruga i socijalnog poduzetništva u obrazovnom procesu. *Učenje za poduzetništvo*, vol. 3 br. 2, str. 54-61.

Vidović, D. (2020). Učeničke zadruge kao rasadnik zadrugarstva? Refleksije zadružnih načela u djelovanju učeničkih zadruga u Hrvatskoj. *Socijalna ekologija: časopis za okolišnu misao i sociološka istraživanja*, vol. 3, br. 3, str. 389-416.

Vrančić, M., Lovrenčić, S.(2013). Inovacije u radu učeničke zadruge-primjer dobre prakse. *Učenje za poduzetništvo*, vol. 3, br. 2, str. 46-53.

Zagrebačka županija: *Međunarodna suradnja učeničkih zadruga*. <http://www.zagrebacka-zupanija.hr/vijesti?year=2014&id=3889> (Preuzeto: 25.2.2022.)

Zakon o zadrugama NN 34/11, 125/13, 76/14 (NN 65/2022).

<https://www.zakon.hr/z/458/Zakon-o-zadrugama> (Preuzeto: 26.2.2022.)

PRILOZI

Anketni upitnik

Učeničke zadruge u vrijeme pandemije Covid- 19: Primjer dvije učeničke zadruge Krapinsko- zagorske županije

Poštovani voditelji zadrugarskih sekcija.

Moje ime je Lucija Havelka i studentica sam 5. godine integriranog preddiplomskog i diplomskog studija na Učiteljskom fakultetu. U svrhu izrade diplomskog rada provodim istraživanje na temu: "Učeničke zadruge u vrijeme pandemije Covi-19: Primjer dvije učeničke zadruge Krapinsko- zagorske županije". Molim Vas da izdvojite nekoliko minuta svoga vremena i ispunite ovaj upitnik. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno te će se rezultati i upotrebljavati isključivo u svrhu izrade diplomskog rada. Zahvaljujem Vam na Vašem vremenu i trudu pri ispunjavanju ovog upitnika i na iskazanoj volji za sudjelovanje u ovom istraživanju. Ukoliko imate dodatnih pitanja, možete se obratiti na e-mail adresu: lucijavalec9@gmail.com

1. DIO UPITNIKA – OPĆI PODACI

1. Kojeg ste spola?

- muški
- ženski

2. Koliko imate godina radnog iskustva u školi?

- 0-5
- 6-10
- 11-15
- 16-20
- 21-25
- 26-30
- 31-35
- 36-40
- 41 ili više

2. Koliko imate godina radnog iskustva kao voditelj/voditelj sekcije učeničke zadruge?

- 0-2
- 3-5
- 6-8
- 9-11

3. Uz posao voditelja zadruge, trenutno predajem:

- 1.razredu
- 2.razredu
- 3.razredu
- 4.razredu
- kombiniranom nastavnom odjeljenju
- produženom boravku
- ostalo

4. Ukoliko predajte kombiniranom razrednom odjeljenju, kojim razredima predajete?

---

2. DIO UPITNIKA – UČENIČKE ZADRUGE U VRIJEME PANDEMIJE COVID -19

1. Pažljivo pročitajte sljedeće tvrdnje i odredite u kojoj se mjeri odnose na vas: 1-u potpunosti se ne slažem, 2-ne slažem se, 3-niti se slažem, niti se ne slažem, , 4-slažem se 5-u potpunosti se slažem

1. U vrijeme pandemije Covid-19 smanjen je interes učenika u uključenju te cjelokupnom angažmanu vaše zadruge	1	2	3	4	5
2. Tijekom izvođenja radionica bio nam je potreban veći prostor kako bi održali potreban razmak u skladu s epidemiološkim mjerama	1	2	3	4	5

3. Odlazak na sajmove u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda bio je smanjen tijekom pandemije	1	2	3	4	5
4. Odlazak na sajmove u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda potpuno je izostao tijekom pandemije					
5. Odlazak na smotre u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda bio je smanjen tijekom pandemije	1	2	3	4	5
6. Odlazak na smotre u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda potpuno je izostao tijekom pandemije					
7. Odlazak na smotre, sajmove i izložbe bio je onemogućen svim sekcijama	1	2	3	4	5
8. Odlazak na smotre, sajmove i izložbe bio je onemogućen samo pojedinim sekcijama	1	2	3	4	5
9. Prihodi od prodaje proizvoda smanjeni su tijekom pandemije	1	2	3	4	5
10. Prihodi od prodaje proizvoda rasli su tijekom pandemije	1	2	3	4	5
11. Tijekom pandemije uspješno sam proveo/la sve planirane aktivnosti vezane uz rad zadruga/zadružne sekcije					
12. Tijekom pandemije smanjena je nabavka sirovina, materijala i drugih potrepština zadruga	1	2	3	4	5
13. Tijekom pandemije povećana je nabavka sirovina, materijala i drugih potrepština zadruga					
14. Tijekom pandemije bio/la sam manje motiviran/a za rad vezan uz učeničku zadrugu	1	2	3	4	5
15. Tijekom pandemije teže sam organizirao/la rad sekcije učeničke zadruge	1	2	3	4	5
16. Tijekom pandemije redovito sam provodio/la aktivnosti s učenicima uključenima u učeničku zadrugu	1	2	3	4	5
17. Tijekom pandemije neke sekcije učeničke zadruge nisu djelovale	1	2	3	4	5

INTERVJU ZA VODITELJE ZADRUGA

1. Koje godine je utemeljena vaša zadruga?
2. Koliko zadružnih sekcija broji vaša zadruga i koji su njihovi nazivi?
3. Koja sekcija biva često najbrojnija?
4. Koji je bio razlog osnivanja vaše zadruge?
5. Što vam je bilo inspiracija za osnivanje?
6. Koji je cilj same zadruge?
7. Možete li ukratko opisati sam postupak pri osnivanju?
8. Jeste li u kojem periodu gasili pojedini sekcije ili osnivali nove?
9. Koliko dugo je trajalo okupljanje učenika po pojedinim sekcijama?
10. Koliko trenutno učenika broji vaša zadruga?
11. Koliko trenutno učenika broji vaša osnovna škola?
12. Možete li otprilike procijeniti koliko je učenika od osnivanja do danas prošlo kroz vašu zadrugu?
13. U kojim sve sastavnicama proizvodnje određenog proizvoda sudjeluje sam učenik?
14. U kojoj mjeri se potiče kreativnost učenika u osmišljavanju novog proizvoda?
15. Koliko često sudjelujete na manifestacijama koje se organiziraju u vašem gradu/općini?
16. Koliko često sudjelujete na županijskim i državnim smotrama?
17. Na kojim ste do sad manifestacijama sudjelovali i jeste li osvojili koju nagradu?
18. Na koje sve načine oglašavate vaše proizvode?
19. U što se sve ulažu prihodi od prodaje proizvoda?
20. Koje vrste kompetencija treba posjedovati voditelj zadruge?

INTERVJU ZA VODITELJE ZADRUŽNIH SEKCIJA

1. Možete li ukratko opisati čime se bavi vaša sekcija?
2. Koliko učenika trenutno broji sama sekcija?
3. Možete li navesti nekoliko zadataka koji su temelj vaše sekcije?
4. Koji je glavni cilj sekcije?
5. Koji su vaši glavni uspjesi tijekom 2020./2021. školske godine?
6. Na kojim manifestacijama ste do sad sudjelovali?

Popis slika

Slika 1. Kurikulum Učeničke zadruge

Slika 2. Zadruga „4H Club“ – Demonstracija konzerviranja voća

Slika 3. Logotip HUUZ

Slika 4. Učenica Iris Malnar (Istraživački rad: Isplativost korištenja IOT tehnologije u proizvodima učeničke zadruge)

Slika 5. Učenica Lucija Conar (Istraživački rad: Značaj uzgoja domaćih životinja u ljudskoj prehrani - ghee maslac)

Slika 6. Prikaz gradova Radoboj i Marija Bistrica na slijepoj karti Republike Hrvatske

Slika 7. Izložbeni kutak zadruge „Srčke“, OŠ Marija Bistrica

Slika 8. Ukrasna košara sekcije „Mladi tehničari“

Slika 9. Zadrugari sekcije „Mladi vrtlari“

Slika 10. Uskrsne pisanice zadrugarske sekcije „Mladi keramičari“

Slika 11. Odgovori ispitanika na tvrdnju „U vrijeme pandemije Covid-19 smanjen je interes učenika u uključenju te cjelokupnom angažmanu vaše zadruge“

Slika 12. Odgovori ispitanika na tvrdnju “Tijekom izvođenja radionica bio nam je potreban veći prostor kako bi održali potreban razmak u skladu s epidemiološkim mjerama“

Slika 13. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Odlazak na sajmove u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda bio je smanjen tijekom pandemije Covid-19“

Slika 14. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Odlazak na sajmove u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda potpuno je izostao tijekom pandemije“

Slika 15. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Odlazak na smotre u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda bio je smanjen tijekom pandemije“

Slika 16. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Odlazak na smotre u svrhu izlaganja i prodaje proizvoda potpuno je izostao tijekom pandemije“

Slika 17. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Odlazak na smotre, sajmove i izložbe bio je onemogućen svim sekcijama.“

Slika 18. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Odlazak na smotre, sajmove i izložbe bio je onemogućen samo pojedinim sekcijama“

Slika 19. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Prihodi od prodaje proizvoda smanjeni su tijekom pandemije.“

Slika 20. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Prihodi od prodaje proizvoda rasli su tijekom pandemije“

Slika 21. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Tijekom pandemije uspješno sam proveo/la sve planirane aktivnosti vezane uz rad zadruge/zadružne sekcije“

Slika 22. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Tijekom pandemije smanjena je nabavka sirovina, materijala i drugih potreština zadruga“

Slika 23. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Tijekom pandemije povećana je nabavka sirovina, materijala i drugih potreština zadruga“

Slika 24. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Tijekom pandemije bio/la sam manje motiviran/a za rad vezan uz učeničku zadrugu“

Slika 25. Odgovori ispitanika na tvrdnju Tijekom pandemije teže sam organizirao/la rad sekcije učeničke zadruge“

Slika 26. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Tijekom pandemije redovito sam provodio/la aktivnosti s učenicima uključenima u učeničku zadrugu“

Slika 27. Odgovori ispitanika na tvrdnju „Tijekom pandemije neke sekcije učeničke zadruge nisu djelovale.“

Popis tablica

Tablica 1. Pregled broja učeničkih zadruga po županijama RH

IZJAVA

Izjavljujem da sam samostalno napisala rad „Učeničke zadruge u Vrijeme pandemije Covid- 19: Primjer dvije učeničke zadruge Krapinsko- zagorske županije” služeći se znanjem stečenim tijekom studija te navedenom literaturom.

Svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima jasno su označeni kao takvi te su adekvatno navedeni u popisu literature.

Lucija Havelka
